

कोसल्वहं

डा. आनन्द जोशी

कुतः पिकाकया निसः व नीछ(२२१)गूगु पिथना

कोशल्वहं

डा. आनन्द जोशी

कुतः पिकाक
तिबुक्छें-८, ख्वप, नेवाः स्वायत्त राज्य
नेपालमण्डल, नेपाः ।

११३७.०४.२२१

कोशल्वहं

डा. आनन्द जोशी (कविता मुना)

विधा : कविता

न्हापां : त्रिवेणी साहित्य प्रकाशन, नंसाः, यँ।

निकःगु : कुतः पिकाक, तिबुक्छेँ–८, ख्वप, नेवाः स्वायत्त राज्य, नेपाः।

: ने.सं. ११३७ थिंला / बु.सं. २५६०/ वि.सं. २०७३/ सन् २०१६

मू : निसः (२००।–) तका

हामा : कवि थः हे

द्यबः : रुबी जोशी, रिकि जोशी

ISBN : 978-9937-9100-7-1

KOSHALWAHAN By Dr. Ananda Joshi (Nepal Bhasha)

थाकू : मित्रता छापाखाना, ग्वःमरि, ख्वप, नेवाः स्वायत्त राज्य, नेपालमण्डल, नेपाः।

लुपा:

● बिमल ताम्राकार

डा. आनन्द जोशी कवि व हाइजिन खः । नेपालभाषाया आधुनिक काव्य धाः न्ह्याकूपिं कविपिं मध्ये वय्कः नं छम्ह खः । बासःदँ न्ह्यः निसें मदिक्क वय्कलं काव्य साधना याना भ्याःगु दु । वय्कलं मेमेपिं कविपिं स्वयाः बिस्कं काव्य धाः न्ह्याका थःगु बिस्कं म्हसीका दयेका च्वंगु दु । आः तक वय्कःया न्यागू नेपालभाषा कविता मुना सफू **विस्थापित जि – 'जि' मखु** (११००), **कोसल्वहं**(१११३), **आनन्द जोशीका कविताहरु** (११२८), **तज्याःगु फुजियामा : विद्रोहया छसः** (११३३) व **आनन्द जोशीया स्वतन्त्रता** (११३४) पिदनेधुंकूगु दु ।

डा. आनन्द जोशीजुया निगूगु कविता मुना सफू **कोशल्वहं** ने.सं. १११३दँय् न्हापां पिदंगु खः । थौं नीप्यदँय् लिपा कुतः पिकाकपाखें निगूगु संस्करण पिथनाच्वना । खला नेपालभाषाया सफू मवं धाइ तर बुलुहुं बुलुहुं सफू फुनावनी । बजारय् न्यायेगु मदयावनी । सफू माःपिंत अज्याःगु सफू ला लुँ थें मू वनी । थ्व कोशल्वहं नं आः बजारय् न्यायेगु मन्त । उकिं थुकिया निगूगु संस्करण पिथनाच्वना ।

खला, नेपालभाषाय् छकः पिदनेधुंकूगु सफू निकः पिथनीगु धयागु तसकं हे म्हो । दकले कविताया सफू ला निगूगु संस्करण पिदनी धयागु तसकं आपुलु । कुतः पिकाकपाखें थ्वया न्ह्यः कवि योगेन्द्र प्रधानजुया **छगू दिप : छगू लाश व हाब्लासा** व कवि पूर्ण वैद्यजुया **सरासु** निगूगु संस्करण पिथनेधुनागु खः । आः निगूगु संस्करण कथं कवि डा.आनन्द जोशीजुया **श्रेष्ठ सिरपाः** त्याकूगु कविता मुना सफू **विस्थापित जि – 'जि' मखु** व **कोसल्वहं** निगू सफू पिदनाच्वन । थ्व नेपालभाषा साहित्य ख्यलय् लसताया खँ खः ।

कवि डा.आनन्द जोशीजु कुतः पिकाकयात **कोशल्वहं**या निगूगु संस्करण पिथनेगु ह्वःताः बियादीगुलिं आपालं आपा सुभाय् द्यछानाच्वना ।

जय नेपालभाषा ! ने.सं. ११३७ थिंलाथ्व यःमरि पुन्हि

त्रिवेणी साहित्य प्रकाशनया खँ

त्रिवेणी साहित्य प्रकाशन नेपाःया राष्ट्रिय भाषायागु छगू मंकाः संस्था खः । थ्व प्रकाशनया मू आज्जु राष्ट्रिय भाषाया साहित्य पिथना हःपाः बिइगु खः । थ्व प्रकाशन च्वमिपिनिगु थःगु हे मंकाः संस्था खः ।

थ्व प्रकाशनया स्वपलाः कथं छिकपिनिगु न्ह्यःने ब्वये हये दुगुलिं जिमित साप लय्‌ता वयाच्वंगु दु । **कोसल्वहं** नेपालभाषा समकालिन कविता ख्यःया छगू दुग्यंगु पलाः खः । थुकिं भ्रीगु काव्य ख्यलय् छगू प्रवृत्ति किइफइ धयागु जिमित भलसा दु ।

नापं थ्व कविता संग्रह पिकायेत थःगु कविता बियाः ग्वाहालि यानादीम्ह कवि डा.आनन्द जोशीयात जिमिगु दुनुगलं निसें सुभाय् दु । मुखावरण कियाः ग्वाहालि यानादीपिं मय्‌जु रुबी जोशी व भाजु रिकि जोशीपिंत नं जिमिगु आपालं सुभाय् दु ।

कविया थ:गु खँ

● डा. आनन्द जोशी

ई अनुसार न्ह्यागुं धारणाय्, सिद्धान्तय्, मूल्यय्, मान्यताय् व आधारय् वइगु हिउपालं मनूतय्‌गु म्वायेगु पहलय्, बिचालय्, दृष्टिकोणय् व कार्यान्वयन यायेगु प्रयासय् तक्क नं हिउपा: हया: जीवनयात प्रभावित याइगु स्वभाविक प्रक्रिया ख: । भ्रीगु कविता क्षेत्रय् नं **गाजलं दागु चा**या प्रकाशन (ने. सं. १०८६दँ) निसें जीवनयात स्वयेगु तरिकाय्, विषयवस्तुया चयनय्, समसामयिक विम्बयात ब्वयेगु पनय्, व्यवस्था तथा विकासया विभिन्न पक्षयात विश्लेषण यायेगु आधारय् व कन्हेया दिशा ल्ययेगु पहलय् विभिन्न रुपं परिवर्तन व:गु दु । फलस्वरुप थौंया कवितां (न्हू कविता, आधुनिक कविता, समसामयिक कविता) छगू अभियानया रुपय् न्ह्या:वना न्हूगु धारणानापं न्हूगु मू तथा मान्यता स्थापना यायेत योगदान यात । भ्री गर्वित थौंया कवितां न्ह्याकूगु पला: व उपलव्धिप्रति । थ्व हे क्रमय् जि नं न्हूगु धारणा सहित जीवन, लकस व विकासयात एकिकृतरुपं स्वयेगु कदम न्ह्याका:, जि दुने दनाव:गु अनुभूतियात जिं कविताय् प्वंका, थन्या:गु कविताया मुना ख: **कोशल्वहं** । थ्व सफुतिइ संलग्न कविताय् न्हूगु बिचा:, न्हूगु धारणा व दर्शन विभिन्न दृष्टिकोणं विश्लेषण याना जिं ब्वया । थ्व सफूया निगूगु संस्करण नीस्वदँ लिपा सां पिहां वयेफुगु हे नं लय्‌ताया खँ ख: । थ्व सफू दुनेया कवितां कय्‌च्यागु मू खँ ख: - मनू संकीर्णताय् मखु, विस्तृतताय् म्वाइ, स्वतन्त्र जुया: थ:गु लँ पाखे अटल संकल्प, दृढ विश्वास नाप न्ह्यावनी । थौं नं नीस्वदँ लिपा नं थ्व **कोशल्वहं**या कविता कोशल्वहं हे जुया अडिगरुपं स्थापित हे जुयाच्वंगु जिं तायेका, थ्व गर्वया खँ ख: । दकसिबे त:धंगु उपलव्धि जिं स्वये ख्वा:पा: तया मखु, गगल्स तया मखु, नग्न यथार्थ नाप म्वाये सयेका जिं, नग्न वास्तविकतायात भ्री न्ह्य:ने थने हयेत साहस याना जिं । मिया अन्त्य ला साधारण जुइ हे फइमखु कविताय् अभिव्यक्त

यानागु छुं अंश :

अरे, गर्व दु - कमसेकम जिन्दगी ला थौं -
ल:यात ल: ला धायेफत
फय्यात फय् ला धायेफत
ज:यात ज: ला धायेफत
मियात मि ला धायेफत

न्हापाया संस्करणय् सुयागु नं समीक्षात्मक च्वसु समावेश याये मखन, तर थ्व सस्करणय् निम्ह नांजा:पिं समालोचक डा. केशवमान शाक्य व ध्रुव मधिकर्मीया समालोचना नं दुथ्याकागु दु। वय्क:पिन्त दुनुगलं निसें सुभाय् दु।

कोशल्वहंया निगूगु संस्करण पिकायेत प्रेरित याना जक मखु, थ्व अभियानयात मूर्तरुप बिइत जित: हौसला बियादीपिं डा.कुन्जनी जोशी, डा.रुवी जोशी, ई.रिकि जोशी, डा.शिशिर वाताजु व डा.मेरिन जोशीयात यक्व यक्व सुभाय् दु। अथे हे थ्व सफूया प्रुफ स्वया: व प्रकाशनया लागि अमूल्य ई बियादीम्ह हाइजिन विमल ताम्राकार, कुत: पिकाकयात दुनुगलं निसें यक्व सुभाय् दु।

ने.सं. ११३७ थिंलागा ५

रोनन

सोहन

थ:गु लँ थम्हं हे निर्माण याना न्ह्याःवनेगु अभियान ज्वनाव:पिं जिमि छय् रोनन व सोहनयात थ्व सफू ।

आनन्द व कुन्जनी

● कोसल्वहं

● समालोचकपिनिगु मिखाय् 'कोशल्वहं'

कोशल्वहं

ख्यः जुयाः म्वायेगुलि हे स्वतन्त्र जि / मनू

सुरक्षित यायेगु दृष्टिकोणं
छं स्थापित यानाच्वन – छगू स्वरुप : पःखाः
पःखाः न्ह्याक्व हे तजाःसां
वं ला कुने मफु सर्गःयात थःगु हे परिधि दुने
पःखाः न्ह्याको हे कुहांवनाः दंसां
वं ला थःगु याना कायेमफु दुनेया दक्व फुक्क बँ
खःला, पःखाः मात्र थनातःगु भेनेष्टा
न्ह्याम्हं दुहां वयेफु / न्ह्याम्हं पिहां वनेफु
जग तलं गाःम्हुया वा तिंन्हुया
दक्को अर्थय् –
पःखाः सुरक्षाया सशक्त कोश–ल्वहं मखु
व ला छगू ब्यूह
गुगु दयेकी मनुखं
थःत हे कुनेत संकीर्णता दुने
ब्वलने न्ह्यः हे स्यानाः विशालता
(खः मनुखं ला मेपिंलिसे स्वयाः
यक्व बदला कयाच्वनी थः नापं हे !)

सुरक्षाया दृष्टिं
थनातःगु पःखाः लाः –
पःखाः – लँ बुइकाः वनाच्वंगु तुतितय्‌गु निम्ति
चट्टान – आस्थाया मुहान जुयाः न्ह्याःवनाच्वंगु खुसितय्‌गु निम्ति
पंगलः – सर्गः जुयाः म्वायेत स्वयाच्वंगु जिन्दगीया पलाःया निम्ति
स्वीकार्य मखु जितः
फगत लिरुथिरु जुइगु यात्रा : स्वतन्त्रता
थम्हं हे बुइकागु ब्यूह दुने !
उकिं थुनाच्वना जिं व स्वरुप : व पःखाः
अप्पा व चा द्वंचिना वनाच्वन
गुँ जुयाः
गुँ, हानं पःखाः
गन कैद हानं जि
हानं जिगु स्वतन्त्रता !
(खः, छकः चलः वनकि,
हानं हानं चलः वनेगु हे भाग्य प्रत्येक वर्षातय्‌ !)

पःखाः ला मनुखं
बँय्‌ हे थनि / बँय्‌ हे थुनि
गन अनतक हे सीमित खः धकाः
पःखाः थनेगु क्रम / पःखाः थुनेगु क्रम
व ला बुलुहुँ बुलुहुँ
मनू दुने बुयावं च्वन – षडयन्त्रया कित जुयाः
मनूया नुगः दुने ब्वलनावं च्वन – अनास्थाया ग्वःफय्‌ जुयाः
मनूया न्ह्यपु दुने ध्वगिनावं च्वन – लाइमखुगु घाः जुयाः
अहो, अस्वीकार हे याये मफुत थ्व क्रमयात

न अन्त्य हे यायेफत
भ्रीपिं ला अभ्यस्त
फगत माय्बिलि थें
धलिंया परिधिइ लिरुथिरु जुइत जक
ह्यूपाः पाखें यक्व यक्व तापाक !

पःखाः थनेगु ... ...
पःखाः थुनेगु ... ...
क्रमनाप स्वत्तुस्वकाः थःत
अर्थ मालेत स्वयेमते
विकासया पलाःया / स्वतन्त्रताया
बरु, प्रमाणित यानाच्वन
थौं तक्कया यात्राया अनुभवं -
सूर्यया जः ला अन हे सम्पूर्ण रुपं त्वइ
गन छुं नं पंगः मदु
गन ख्यः दु
ख्यः जुयाः म्वायेगुलिइ हे स्वतन्त्र जि
मनू !

जिन्दगी, न्हूदँ - छगू प्रतिक्रिया

प्रत्येक दँय् न्हूदँ वइ – थ्व निश्चय खः
थुगुसि नं न्हूदँ वःगु दु
आस्थाया नीलः ज्वनाः चेतनाया ल्हाः नाप
छु छं अनुभव याना ला – वया स्पर्श / वं छ्वाकूगु लः ?
न्हूदँया नामय् दँ दँ पतिकं
थःत पुज्यानाः म्वानाच्वनागु दसु लुइकाच्वना
(सासः ल्हायेगु हे म्वायेगु परिभाषा खःसा !)
आर्थिक बुटं वर्तमानयात न्हुइकाः, अपाङ्ग कन्हे बुइकाच्वन
जःयात ख्युंया ल्हाःतं प्वःचिके बिया ततःमतः क्यनाच्वन लँय्
थ्व दक्वया लिच्वः छगू गाः, गुगु बुल / ब्वलन
मन् / जिन्दगी व न्हूदँ दथुइ झन – झन व गाः तब्या जुयावन
थुगुसिया न्हूदँय्

व गाः भ्मन तब्या जुल / तःगाः नं जुल
थुगुसि ताल्जु व धकं त्यला बिल जिन्दगीयात
'महंगी' न्हूगु कीर्तिमान तल आर्थिक इतिहासय्
तुयुम्ह बखुंचिया पपुती बारा चिनाः ब्वयेकेत स्वल
विश्व इतिहासय् !
जि : थौंया कवि
प्रत्येक दँय् तां दयेकेत तत्पर
मन् / जिन्दगी व न्हूदँयात स्वायेत
दँ दँ फुकाः दयेकागु तां
थुगुसि चीहाकः जुयाबिल / कुतुं हे वन
थ्व यथार्थ खः थूपिनिगु लागि / जिगु लागि
(अहो ! थ्व यथार्थया मिं गपाय् सकं पूगु जितः
थुगुसिया न्हूदँय् !)

जि

खुसि पुखू मखु
पःखाः दना / लिकुंका कुनेत स्वःसां
खुसि पुखू जुइफइ मखु
(गति खः खुसिया जिन्दगी)
पःखाः तछ्याना: / न्ह्याइ खुसि
न्ह्यानाबिइ खुसि - थःगु प्रवाह नाप ।
ख्युं म्वानाच्वंगु क्वथाय्
गुबले जलं दुस्वःवइ
दुस्वः वयाः थःत प्वंकिइ
ख्युं चिलाः सुप्यूवनी ध्याकुनय्
उकिं, मनूया इतिहास च्वयाच्वंपिं अन्वेषकत !
घोषणा यायेत स्वये मते --
आक्वारियम्या सीमित लागा दुने म्वायेमाःगु जिन्दगी,
छ्वयेका ब्यूगु बस्ति / व बस्तिया जीवन,
खतं नया वनाच्वंगु ज्याभः,
स्वीचया संकेतय् यिरुथिरु जुइमाःगु यन्त्र,

गना वनाच्वंगु पुखूया शून्यता
जि / मनू धकाः

सिमा (मनू) गुगु गन बुल
अन ब्वलनी / ज्वाम्म थ्वाकः चिनी
अन हे च्वंगु चाय् स्थापित याइ वं थःत
अन हे च्वंगु लः, फय्, जः नापं म्वानाः
हःत पिज्वइ – अस्तित्वया न्ह्यसःया लिसः जुयाः
खः, जि ल्वहं द्यने चुलि ह्वःगु पुसां
बुया वयाच्वंगु / ब्वलनाच्वंगु छमा सिमा
स्थापित यायेत स्वयाच्वन वं थःत
ल्वहतं त्यलातःगु चाय्
तछ्याना यंकाच्वन ल्वहं / चुंचुं थला यंकाच्वन ल्वहं
वया हां !
ल्वहं बल्लाःम्ह मखु सिमाया हा सिबे
पःखाः बल्लाःम्ह मखु सिमाया हा सिबे
(च्वामुसे च्वंगु बल्लाःगु ज्याभः हा स्वयाः मेगु मदु !)
उकिं, छिमिसं खनी कन्हय् –
ल्वहं चुं चुं थलाः
चाय् – व सिमां स्थापित याना त्वःतूगु थःत
स्थापित यानाः छ्यं तस्वाकूगु।

ई -क्यानभास मखु,
अय्सां आस्थाया रंगं इला बीमाःगु थ्व ई !

१.

यद्यपि न्ह्यागु बस्तुया नं
थःगु हे रंग दु / आकार दु / आकृति दु / दुसां
फय् / ई ला रंगहीन
फय / जः/ लः / ई ला आकारहीन / आकृतिहीन

क्यानभास मखु ई
अय्सां रंग ला
छं / जिं / भ्हीसं हे इलाच्वना ई छपातं !
ल्वहं / चा / सिँ मखु ई
अय्सां विभिन्न आकार / अल्याख आकृति ला
छं/ जिं / भ्हीसं हे बिया च्वना ईयात !

२.

आः सु नं मस्त खालि प्वाथं स्कूलय् वने मालिमखुत
आः सुया नं छ्येंया पौ वर्षाबलय् कुतुं वइ मखुत
आः सु नं वासः याये मफयेका सी मखुत
आः म्वायेगु बाध्यताय् सु नं ल्यासें थःत मिइ मालिमखुत
आः सुनानं स्वइतं ख्युंया पंजलय् कुनिमखुत धयागु
विश्वास नाप
व विश्वास सर्गः थें ब्वलंकाः
प्रगतिया त्वाथः दयेकाः न्ह्याःवनाच्वना धयागु आभास बुइकाः

ई छपातं तुयुगु रंगं इलेत स्वस्वं हे
भ्नीसं इलेधुन गुलि युगनिसें
अभ्न नं इलाच्वना
ई छपात –
हाकुगु रंग
(अनास्था म्वानाच्वंगु युगया रंग,
थ्वय् मफयाः न्यलाः वनाच्वंगु सःया रंग,
कोर्दा दायेकाः अभ्न नं ल्वहं, चा ल्ह्ययेत बाध्यपिं –
दासतय्गु अभिशप्त जिन्दगीया रंग,
चुना दामय् थःगु वर्तमान मियाः –
जिन्दगीयात लुत्तुलुया जुइत बाध्यपिं जिन्दगीया रंग,
युद्धं बुइकाः ब्वलंकाच्वंगु
अनिकालया रंग,
म्वायेगु बाध्यताय् ब्वलने न्ह्यो हे भविष्यया हा ध्यना
आत्मसमर्पण यायेमाःम्ह कारिन्दाया वर्तमानया रंग
... ... !)

स्वक्व पतिकं
न्हूगु दिशा न्ह्यःने खने दःवइगु
न्हूगु कुलां खने दया वइगु
न्हूगु आयाम बुया बिइगु आकार / आकृति दयेकेत
प्रयास यायां हे
ईयात
बियाच्वना –
अनास्था म्वानाच्वंगु कुरुप आकार / आकृति
पशुत्व ब्वलनाच्वंगु आकृति,

छपे छजुइ कय्कुना वनाच्वंगु जिन्दगीया आकृति,
च्वापुं त्वपुया यंका च्वंगु शहरया आकृति
बेश्या जुइत बाध्य याःसां छुं धाये मफुम्ह ल्यासेया आकृति
यन्त्रं त्यला यंकाच्वंगु जिन्दगीया आकृति
ल्वचं ग्रस्त युगया आकार
... ... !
ई ला फगत विस्थापिततय्गु आकार/आकृतिया
जंगल जुया वनाच्वन
संग्रहालय जुया वनाच्वन !

३.

साधुया ख्वाःपाः पुया जुइम्ह भौ हे
छुँतय्त लँ क्यनीम्ह पथ-प्रदर्शकया अर्थ
ईयात हाकुगु रंग इलेगु कुतः !

गिद्ध हे भंगःतय् सुरक्षाया ठेकेदारया अर्थ
ईयात हाकुगु रंग इलेगु कुतः !

न्याखु-ब्वह हे न्यातय् संरक्षकया अर्थ
ईयात हाकुगु रंग इलेगु कुतः !

युद्ध हे सभ्य जूगुया दसिया अर्थ
ईयात कुरुप आकार बिइगु कुतः !

परम्परागत ध्वगीधुंकूगु मू हे
चेतनां थनाहःगु अभियान लनेगु ताल्जुया अर्थ

ईयात कुरुप आकृत बिइगु कुतः !

षडयन्त्रया चक्रब्यूह ग्वयाः मनुखं मनूयात कुनेत स्वयेगु हे
म्वायेगु बःया अर्थ
ईयात कुरुप आकृत बिइगु कुतः !

पांग्रा मदुगु मोटर घ्वानाः न्ह्याःवनाच्वंगु आभाष यायेगु हे
विकासया न्ह्याःवनाच्वंगु यात्राया अर्थ
ईयात कुरुप आकृत बिइगु कुतः !

संल्हूयात मृत्यु उपहार बियाः
संल्हू ब्वलंकेत साः ह्वलाच्वना धायेगुया अर्थ
ईयात कुरुप आकृत बिइगु कुतः !

४.

गिद्धं नयाः हे च्वन स्वंगःगु मिखा
भ्वं दुने कय्कुना हे च्वन भ्री दुनेया विशालता
ड्रम ग्वारातुइका च्वंम्ह मचा ड्रमं त्यलाः सिना हे च्वन
अल्याख हि भ्यागु क्रस अभ्र नं दनी
प्वाथय् दुने कय्कुनाः म्वानाच्वंम्ह मचा थें –
कय्कुनाः म्वाना हे च्वन जिन्दगी
उकिं ई छपातं इलाच्वंगु हाकुगु रंग
यथार्थ खः / यथार्थया किपा खः
यथार्थया बाखं खः धाइपिं दु !

अल्याख आशंका / षडयन्त्र / न्ह्यसः

की थें आलउल सनाच्वंगु इतिहासं
बलात्कार याकाः नं गुपचुप ई
उकिं, ई दिशा संकेत याइगु ल्हाः मखु / तुति मखु
न्ह्यलं ब्वानाच्वंगु जिन्दगीयात थनेफुगु सः मखु
धाइपिं नं दु !

परम्परायां लासय् म्वानाच्वंपिं संक्रामक कीतय्सं
आक्रमण याना हे च्वन जिन्दगीया अभियानयात
उकिं, ई रोग-निरोधक वासः मखु
संजीवनी बुटी मखु
मलम मखु धाइपिं नं दु !

युद्धया बूटं जिन्दगीयात न्हुया यंकाच्वंगु खंसां
ई गुपचुप / गुपचुप ई
उकिं, ई विरोध यायेफुम्ह खुसि मखु
सिमाया हा मखु
छुं खयानं छुं मखु धाइपिं नं दु !
... ... !!

थथे हाकुगु रंग इला ई छपातं
कुरुप आकार / आकृति बिया ई यात
मिखाय् कापतं चिनाः
मूल्यांकन यानाच्वन ईया !

५.

प्रत्येक ई–
लः जुइमाः/ लः जुइ मफुत

कुलां जुइमाः / कुलां जुइ मफुत
वसन्त जुइमाः / वसन्त जुइ मफुत
जः जुइमाः / जः जुइ मफुत
सुथ जुइमाः / सुथ जुइ मफुत
खः हाकुगु रंग इला ब्यूगु ई –
सर्प जुयाः हिना यंकाच्वन जिन्दगीया अभियानयात
खसु जुयाः त्वपुया यंकाच्वन आस्थाया बुँयात
च्वापु जुयाः ख्वाउँका यंकाच्वन विश्वासया शहरयात !
कुरुप आकार / आकृति –
पःखाः जुयाः दंवयाच्वन विकासया तुति न्ह्यःने
हाकु–सुपाँय् जुयाः त्वपुया यंकाच्वन न्हूगु आयामया सर्गःयात
"ट्याङ्क" जुयाः न्ह्याःवनाच्वन न्हूगु लँ लुइकाः म्वायेत स्वयाच्वंगु बस्तिइ !
अहो, गुलि युग तक
म्वाये
फगत कंझाः कंझाः जक बुइका
कंझाः हे पःखाः जुइकाः
थौंया लँय्
कन्हय्या लँय् !
अय् ... ... !
ई –
गनेधुंकूगु / गतिहीन जुइधुंकूगु खुसि मखु
बाझः जूगु / छुं बुइके मफयेधुंकूगु बुँ मखु
बुँ दनि अझ नं
बुँया चा मसीनि अझ नं
पुसा ब्वलंकेगु शक्ति दनि अझ नं
उकिं आः

अनास्थाया रंगं मखु
आस्थाया रंगं इलेत स्वया जिं ई छपातं !
कुरुप आकार / आकृति मखु
आस्थाया आकार / आकृति बिइत स्वया जिं ईयात
थ्व दक्वया छगू जक अर्थ
'जि' सर्गः थें चकनेत स्वयाः
'जि' खुसि थें न्ह्यायेत स्वयाः
'जि' सः थें थ्वयेत स्वयाः
आः, विश्वासया
थ्व कुतलं
छगू न्हूगु दिशा बुइ / ब्वलनिइ
सुनानं पनेत स्वःसां !

व्यर्थय् सुना वनेगु ला मृत्यु ल:या

व्यर्थय् सुना वनेगु ला मृत्यु ल:या
गुबले अथें सुना वनेत बाध्य याइ ल:यात
अस्वीकार याइ सुइत वं
सरेसरे जुया व थासं !

ल: मदुगु खुसि खुसि खया नं खुसि मखु
व ला फिस: !
फगत फिस: स्वया:
ल:या मुहान हे सुइधुंकल धका:
मूल्यांकन याना दिशाहीन यायेत स्वये मते –
आस्थाया तुतामं चुया न्ह्याःवनाच्वंगु जिन्दगीतय्त
ख्युंयात न्हुया न्ह्याःवनाच्वंगु ज:या तुतितय्त
थुइकि छं –
मुहान
स्वीचया संकेतय् दिइगु यन्त्र मखु
मुहान : गतिया श्रोत
व गबलें सुइमखु
पत्या: मजूसा मुहानय् वना स्व: हुँ
ल: दु अन / गति दु अन / 'जि' दु अन

मुहानं पिहां व:गु ल:
बुँइ यंकातल यक्व ध: दयेका

बुँया चाय् थः सुना वंसां
चिल्लाय् दंगु मदु लः / हीमी चाःगु मदु लः
बरु गर्वित लः –
थःगु बलिदानय्
जिन्दगीत सर्गः थें चक्कनाः म्वाना बिइगु विश्वासय्
छाय्कि –
इतिहास साक्षी दु
शहिदतय्गु बलिदानं हे
तुंथिया घेरां पिहां वयाः
सर्गः थें चक्कनाः म्वाये खंगु दु जिन्दगी ।

ख्युं

व ला अनिवार्य मखु म्वायेत, म्वानाबीत

ख्युं

(कुण्ठा / सन्त्रास / निर्वासन / मृत्यु ।)

संल्हुयात, सुथयात

वर्तमान नाप न्ह्याःवनेत्यंगु तुतियात

ब्वलने न्ह्यः हे चुंचुं थला नं

हानं दनावइ धकाः ग्यानाः

ख्युं नं त्वपुयाः तालं ग्वयाच्वंम्ह छ

ख्युं हे सुरक्षाया कवच भापिया म्वानाच्वंम्ह छ

(जिमि बाज्या)

ई नाप आभास जुयाच्वनी

खुसिया गति नाप परिवर्तन बुइका वनाच्वन छं

धर्मशास्त्र दुनेया उपदेश न्यंकाः मोक्षया लँ क्यनाच्वन छं

संस्कारया नँवःगु लं त्वःता म्वायेगु स्यनाच्वन छं

युद्धया विरोधय् ल्हाः ल्ह्वनाच्वन छं

इतिहासया हाकुगु यथार्थया रंग -

जिन्दगीया ख्वालय् पानाच्वंगु ल्हाःयात पनाच्वन छं

तर, जिं स्यु

छं ला -

खुसियात पनाः गतिया हत्या यानाः ध्वगिनाच्वन परिवर्तन जिन्दगी,

धर्मशास्त्रया न्हय्बि जुइधुंकूगु उपदेश न्यंकाः

ख्वाँय् याना: यंकाच्वन न्हाय्‌पं,
संस्कारया सि पाँय्‌-पाँय् दायेधुंकूगु लं फिका:
अशक्त याना: यंकाच्वन जिन्दगी,
ख्युं अनिवार्य ख: म्वायेत धका: ख्युं बुइका
मृत्यु उत्सव न्यायेकाच्वन थ: थ: ल्वाका:,
इतिहासया हाकुगु रंग जिन्दगीया ख्वालय् इला:
बुइका वनाच्वन म्हमस्यूगु हुल !

ख: छ असमर्थ –
म्हिचाय् सलाई दया: नं सलाई किया ख्युंया हत्या यायेत
न्ह्यपुया चुकू चायेका: दिशा संकेत यायेत
वनेगु लँ यक्व दया: नं तुति न्ह्याका लँ क्यनेत !
उकिं, ग्वंग:या प्रत्येक स: युद्धया घोषणा छंगु निम्ति
न्हूगु अभियान ज्वना: न्ह्या:वंगु तुति भ्वखाय् छंगु निम्ति
छं ग्वयाच्वंगु चक्रब्यूहया निम्ति

ज:

छगू ग्यानापुगु चुनौति !

च्यानाच्वंगु लालटेन स्याना:
छं इनाच्वन ख्युं जिन्दगीतय्‌त !
ख्युं सिमां जुया ब्वलना: झ्वाम्म थ्वाक: चिना वनाच्वन
व सिमां कचाय् यखानाच्वन जिन्दगीतय्‌गु वर्तमान !
ख्युं ट्याङ्क जुया: न्ह्या:वनाच्वन बस्तिइ
व ट्याङ्कं त्यला: यंकाच्वन म्वायेत स्वयाच्वंगु जिन्दगीया आस्था !
ख्युं सिपाहीया बुट जुया: पला: न्ह्याकाच्वन
व बुटं न्हुया: यंकाच्वन न्ह्या:वनेत्यंगु जिन्दगीया तुति !

अहो, प्रत्येक विद्रोह बाफ याना: थर्मस दुने जक सीमित याये धयागु
थ्व गन्या:गु कुत: छंगु !
जिन्दगी खतं नयाच्वंगु चक्कु थें यायेफु धयागु
थ्व गन्या:गु विश्वास छंगु !

जिं थुइधुंकूगु दु –
छ खुसिया मुहान मखु
छ आस्था बुइका बीम्ह न्हूगु आयाम मखु
छ संल्हु ज्वनाव:गु गति मखु
छ ला फगत ख्युं
ख्युं बुइकाच्वंम्ह ख्युं !
उकिं छंगु प्रत्येक कुतलय् मृत्यु बुया वयाच्वन
छंगु प्रत्येक षडयन्त्रय् मृत्यु नं जिन्दगीयात त्वपुयाच्वन
तर, अनास्थाया हूलयात चिइका: आस्था बुइकेत स्वयाच्वनाम्ह जि
मृत्युया चक्रब्यूह त्वाथथं जिन्दगी न्ह्याका च्वनाम्ह जि
जिं ख्युंया हत्या याना
ख: छं स्याना ब्यूगु लालटेन च्याका: ज: ह्वलाबिया –
ज: नाप म्वायेगु इच्छा
स्वांमाया हा हा थें, ह: ह: थें, कचा कचा थें
इल्ल बुइकाच्वंपिं जिन्दगीतय्त !
अभ्र नं छं जिगु न्हाय्पनय् म्हुतु दिका धयाच्वन –
'लालटेन स्याना ब्यु
झी ला खिउँइ म्वायेत वयापिं ....
ख्युं तुति ख:, वया गति दु, वयात आस्था ....'
जिं थुइधुंकल छंगु षडयन्त्र
ख्युंया दुने हानं जिन्दगीयात कुनेगु कुत:

थ्व जुइफइ मखु आः
आः व्यर्थ – वर्तमानयात कुतालय् ग्वारा तुइकाः
म्वाः म्वाकं सिथं यंकेगु षडयन्त्र !
व्यर्थ – स्वचालित घडिया सुइजयात छथाय् हे दिका तयेत स्वयेगु कुतः !

थ्व जलय्, थ्व जः नाप
आः जिन्दगीत दनी ।
न्ह्याकि जिन्दगीं थःगु तुति
चक्रब्यूह दक्व त्वाथः ला
दयेकि : आः जिन्दगीं
थःगु हे योजना नाप थःगु हे विश्व
थःगु हे अभियान नाप न्हूगु लँ
थःगु हे ल्हाःतं वसन्त न्हिलाच्वंगु क्यब
गन थःगु हे सर्गः खनी मनुखं,
जिन्दगीं ।

थौंया कविता कुष्टल्वचं ग्रस्त रोगी मखु
व ला लः खः / फय् खः / जः खः
अर्थात् व ला जिन्दगी खः

१. प्रत्येक सुथ
खसु चिइका बिइफुम्ह सूर्य मखु
प्रत्येक कुतः
आस्था बुइका बिइफुगु यात्रा मखु
प्रत्येक सः
मूच्छिर्त ल्हाः तुतितय्त थनाः बिइफुगु गं मखु धयागु
भ्रम म्वाकाः थः दुने
गुफानिसें अन्तरिक्ष तक्कया
त्वाथः गयाः वना च्वनागु नामय्
ब्यस्त विश्वया मनू
ब्यस्त छ –
हानं पःखाः थनाः
पःखाःया घेरा दुने हे सर्गःयात सीमित यायेत
हानं लँय् गाः म्हुयाः

गाःया परिधि दुने हे भविष्ययात ल्हानाः च्वनेत
हानं यन्त्र दयेकाः
यन्त्रया बूटं इच्छायात न्हइका च्वनेत !
उकिं, पासा !
गय् स्वीकार याये जिं –
छ ल्हाः
लँ क्यना बिइगु ल्हाः धकाः !
छ लः
ल्वहंयात चुंचुं थलाः न्ह्याःवनीगु लः धकाः !
छ फय्
सासः कुनाः सिइत्यंगु जिन्दगीतय्‌गु म्वायेगु बः फय् धकाः !
छ जः
ख्युंया धकिंयात खुनाः जः ह्वलाबिइगु जः धकाः !
खः, छ ला बिस्युं वनाच्वन

लः

फय्

जः

जिन्दगी पाखें !

अर्थात्
थौंया कविता कुष्टल्वचं ग्रस्त रोगी भाःपियाः
बिस्युं वनाच्वन छ
वया ल्हाःतं उसिंउसिं यानाबिइ धकाः ग्याना‌ः !
बिस्युं वनाः / सुरक्षित तायेकाच्वन छं
थम्हं हे दंगु पःखाः दुने
थम्हं हे खंगु गाः दुने
थम्हं हे ग्वःगु ब्यूह दुने

तर थ्व ई ला–
थौंया कविताय् म्वानाच्वंगु जिन्दगीतय्त थुइकेमाःगु ई !
थौंया कविता नाप
जिन्दगीं यात्रा न्ह्याकेमाःगु ई !

२. “जि म्वायेत वयाम्ह
जितः म्वाये ब्यु ... ...
जि सूर्य खः, जितः त्वये ब्यु
जि सर्गः खः, जितः चकने ब्यु
जि ई खः, जितः न्ह्याःवने ब्यु ... ...”
धकाः हालाच्वंम्ह बेवारिसम्ह मचाया इनाप – थौंया कविता !

तसिं नं बुँ दक्व थःगु हे याना काःगुलिं
विवश जुयाः / न्याययया लागि
लुखा घाराघारा यानाच्वंम्ह ज्यापुया ल्हाः – थौंया कविता !

न्ह्याबलें बलात्कार याकाः म्वायेत बाध्यम्ह ल्यासे
व ल्यासेया नुगः दुने च्यानाच्वंगु मि – थौंया कविता !

न्हिच्छि थःत मियाः नं
छपे, छजु चुलाके मफुम्ह
क्लर्क / ज्यामि / भरिया / कुल्लिया
अस्तित्वया न्ह्यसः – थौंया कविता !

पःखाः दनाः
गतिया हत्या याना

लिकुंकेत स्वःगु कुतःया
विरोध यानाच्वंगु खुसिया प्रवाह – थौंया कविता !

युद्धया मिं छ्वयाच्वंगु बस्ति
व बस्तिया चिच्चाय्‌दंगु सः – थौंया कविता !

अणुबमया बिषं
फिसः जूगु हिरोसिमाया / नागासाकिया
वाउँगु जीवन स्वयेगु इच्छा – थौंया कविता !

परम्पराया जालय्‌ लानाच्वंम्ह न्या : विधवा
व विधवाया न्ह्यसः जुयाः दनाच्वंगु भबिष्य – थौंया कविता !

सभ्य जूगु इतिहासनाप
ब्वलना वनाच्वंगु ख्युं
व ख्युंयात चिइकाः जः ह्वलेगु कुतः – थौंया कविता !

प्राकृतिक श्रोतया अनियन्त्रित उपयोगं
चलः वंगु गुँयात
संरक्षण यायेगु कुतः – थौंया कविता !

३. चिकुं पुनाः फलय्‌ सिनाच्वंम्ह मचा
ल्वचं कय्‌काः फल्चाय्‌ सिनाच्वंम्ह मनू खनाः
च्वया ब्यूगु दु
न्ह्यसःया चिं
थौंया कवितां प्रगतिया सर्गतय्‌ !

प्यखें षडयन्त्रया खोर दयेका:
नच्चाम्ह ल्यासेयात विवश याना बलात्कार या:बलय्
मानवतायात हे बलात्कार या:गु, महसूस या:गु दु वं !
जगाजग थ:गु हे मिखा न्ह्य:ने
छग् फलं मेगु फलय् वनाच्वंम्ह ज्याथयात
कारं क्य:बलय्
“मनू नं हे दयेकूगु यन्त्र
मनूयात हे मृत्युदान बिइगु ज्याभ: छाय् ?” धका:
न्ह्यस: थंगु दु वं !
चुलि ह्वये न्ह्य: हे इच्छा दक्व स्याना:
रोबोट जुया: म्वानाच्वंपिं ल्याय्म्हत खना:
“यन्त्र मनू मखु
मनू यन्त्र जुइ फइ मखु” धका:
उद्घोष नं या:गु दु वं !
छ्चाखेरं ख्युंया प:खा: दना:
प:खा: दुने हे सुरक्षित तायेका:
म्वायेमा:गु क्रमयात चफुना:
म्वायेत स्व:गु दु वं
    ज: बुइका:
    ज: ब्वलंका:
    ज: नाप
    जिन्दगीतय्त ।
थ्व दक्वया अर्थ –
वनेमा:गु लँ क्यनाच्वंगु ल्हा: ख: व –
लँ द्वंका: न्ह्या:वनाच्वंगु तुतितय्गु निम्ति,
वास: ख: व –

सुनानं लायेके मफुगु ल्वय् घाना: म्वानाच्वंगु जिन्दगीतय्गु निम्ति,
चेतनाया फय् ख: व –
यन्त्रं पिहां व:गु कुँ घुतुका म्वानाच्वंगु जीवनतय्गु निम्ति,
आस्थाया मुहान ख: व –
अनास्थाया नँग्वारा ककुइ घाना:
अभिशप्त उपलब्धि बुइकाच्वंपिनिगु निम्ति !
अर्थात्

थौंया कविता : जिन्दगी
थौंया कविता : बुद्धि
थौंया कविता : चेतना
थौंया कविता : स्वंग:गु मिखा

४. पासा !
थौंया कविता
ख्युं मखु / प:खा: मखु / ल्वहं मखु
हत्या यायेगु ज्याभ: मखु
कुष्टल्वचं ग्रस्त रोगी मखु
थौंया कवितायात ला
वाउँगु जीवन बुइका:, ब्वलंका:
आस्था बुइकाबिइम्ह ल: धायेफु,
पंग: दक्व चिइका: थ:गु हे गति नाप न्ह्या:वनीगु ल: धायेफु,
जीवनतय्त म्वायेगु ब: बिइम्ह फय् धायेफु
ख्युं दक्व नुना: ज: जुया: म्वाइम्ह ज: धायेफु
तर, छ ला बिस्युं वनाच्वन थौंया कवितापाखें
बिस्युं वँवं हे

पःखाः दनाः वनाच्वंम्ह छं
(पःखाः ला खोर खः, थम्हं थःत कुनेगु !)
लः बिना / फय् बिना / जः बिना
म्वायेत स्वयाच्वन छ
(लः / फय् / जः बिना
म्वायेगु ला मृत्यु जिन्दगीया !)
उकिं थम्हं दनागु पःखाः थम्हं हे थुनाः
वा, यात्राया थौंया कविता नाप
लः जुयाः म्वायेत
फय् जुयाः म्वायेत
जः जुयाः म्वायेत

जि : छपा चित्र

आक्रमण !
कयेकूगु अप्पां
चर्के जुल न्हाय्कं !
चुंचुं दल जि
जिगु ख्वाः, जिगु अस्तित्व व न्हाय्कनय्
खः, म्हसिइके मफुत जिं
जिगु सम्पूर्णता
अहो, जि ला आः फगत छपाः चित्र
चुंचुं दंपिं थौंया मनूया
थम्हं थःत हे म्हसीके मफुगु युगया !

स्थितिबोध

आज्जुइ थ्यंकेत
दक्व फुक्क प्रवाह मुंकाः / ब्वाँय् वयाच्वंम्ह लः ला
लँय् दना ब्यूगु पःखालय् न्यानाः
वाथावाथा कन / हि बाःबाः न्ह्याात अन
(विकासया इतिहासय् दकसिबे तःधंगु दुर्घटना थ्व !)
खः, सुनानं उपचार यायेत अस्पतालय् मयंकू वयात
सुनानं सःता महः डाक्टर
मात्र जिन्दगीत छ्यूं क्वछुका अन हे वन ! व ... ना ... च्व ... न
छुं प्रतिक्रिया मदु / छुं च्यूताः मदु
दक्व गुपचुप / गुपचुप जिन्दगीत
अहो ! थौं वया जिन्दगी ला व शहर जुइधुंकल
गनया प्रत्येक लङ्गाय् जलय् जूगु चीम जक दु
उकिं, जः मखु / खिउं त्वपुयाच्वन व शहरय्
चेतना मखु / सम्मोहनं कायेका ध्येध्ये चुयाः

म्वाना (?) च्वन जिन्दगी
थ्व दक्वया छगू जक निष्कर्ष –
जलय् जूगु चीम लिकयाः
मेगु चीम (जलय् मजूगु) मत तःलय् लठ्ठाय्
जः बुइमखु
चेतना बुइमखु / ब्वलनी मखु / दनि मखु !

फय् स्वयं दूषित मखु

थ्व इलय्
फय् दूषित
विकासया नामय् ब्वयेकाच्वंगु धूया कणकणं
बारुदया कुं / फ्याक्टरीया चिमनीं ल्ह्वः गु कुं
तज्याःगु बमं पिहां वःगु विषालु ग्यासं
छ्वयेका ब्यूगु गांगामं / बस्ती बस्तीया कुं
हत्या याना स्यानातःगु म्हं / फोहर ध्वगिकातःगु दुर्गन्धं !
व फय्या फौजं
म्वायेत थनातःगु सिमाना दक्व फुक्क थुनाः
आक्रमण यानाच्वन जिन्दगीतय्त
नकिं तानाच्वन - म्वायेगु इच्छाया म्हय्
अशक्त जुयाः ग्वारातुला वनाच्वन दक्व फुक्व बः
चुंचुं दला वनाच्वन आस्थाया छँ
सर्गः जुयाः म्वायेगु मनूया विश्वास ला
व हे घाजःमजः जंगल दुने
लँ तंका निर्वासित घोषित जुयाच्वन
थ्व स्थितिइ
आतंकित दक्व / फुक्क
भयाक्रान्त भ्नीपिं / दक्व
गुलि थाकु - याउँक सासः ल्हायेगु

गुलि थाकु - खुसि जुयाः स्वतन्त्रं न्ह्याःवनेगु
सुरक्षा - छगू न्ह्यसः
झ्याः, लुखा दक्व तिना
क्वथाया घेरा दुने कुनाः थःत
सुरक्षित तायेका च्वना भ्कीसं
सुरक्षित व बन्द क्वथाय् - छगू भ्रम
अहो ! व भ्रमय् तक्यनाः
गुलि तक्क थःत सुरक्षित तायेके !
झ्याः, लुखा मचायेकुसे मगाः - म्वायेत
पिहां वना थःत इने हे माः - जिन्दगीं
उकिं, जि चेतनाया गं जुया न्यायेत स्वयाच्वना -
फय् स्वयं दूषित मखु
दूषित ला भ्कीसं हे यानाच्वना फय्यात
आः, मालेमाःगु ला दूषितताया श्रोत
पनेमाःगु ला दूषितताया मुहान
छाय्कि, फय् दूषितताया अर्थ
थःगु हे हत्या थःगु हे ल्हाःतं ।

ईया गतियात लिकुंकेत स्वयेगु कुतः - व्यर्थ

“ईया गतिया हत्या जुयाच्वन” छं धाल
“ईया गतिया हत्या यानाः
म्हिगःया इतिहास पुनरावृत्त यायेत स्वयाच्वन” वं धाल
“ईया गतियात लिकुंकाः
ध्वगगीगु जीवन लःल्हायेत स्वयाच्वन” इमिसं धाल
दसिया रुपय्
छिमिसं क्यनाच्वन –
छगू देय् व मेगु देय् दथुइ ब्वलनाच्वंगु ल्वापु,
आस्था बुइकेत स्वयाच्वंगु अभियान न्ह्यःने दना ब्यूगु पःखाः,
विकासया नामय् छ्यँया जंगल बुइका वनाच्वंगु महानगर,
षडयन्त्रया जाल ग्वयाः
व जालय् जिन्दगीत तक्यंकेगु कुतः !
तर देय् देय् दथुइ ब्वलनाच्वंगु ल्वापु
अभियानया न्ह्यःने दना ब्यूगु पःखाः
अव्यवस्थित महानगर
षडयन्त्रया जालया
अर्थ
ईया गतिया हत्या मखु
ईयात लिकुंकेत स्वःगु प्रयास मखु
(थ्व दक्व ला फगत मनू दुनेया पशुत्वं
छ्यं तस्वाकूगुया चिं जक खः !)
पःखाः दनाः / कँया मात पिनाः
बार ग्वयाः / मानचित्रया सीमारेखा कियाः

पनेत स्वयेगु ब्यर्थ – ईया गतियात
छाय्‌कि –
ई नागरिक मखु छुं नं देय्‌या / विश्वया
ईया गतियात पने फइमखु / कुने फइमखु / चिइ फइमखु
ई ला खुसि खः / फय्‌ खः
वया थःगु हे गति दु
पत्याः मजूसा
जि लिसे वयाः स्वः वा –
फिसःयात बुँ यानाः वा–पुसा पिनाच्वंपिं जिन्दगीत,
अभियानया लँय्‌ पंगः जुयाः दनाच्वंगु पःखाः –
तछ्यानाः न्ह्याःवनाच्वंगु विकासया पलाः,
युद्धया विरोधय्‌ ल्हाः ल्ह्वनाः आस्था बुइकाच्वंगु कुतः,
विस्थापित जिन्दगीतय्‌सं म्वायेत दयेकाच्वंगु बस्तित
थ्व दक्व –
जः नं थःत चकंका वनाच्वंगुया दसि खः
इलं न्ह्याकाच्वंगु यात्राया दसि खः ।

प:खा: थना / प:खा: जुया म्वायेगु लसताय् 'जि' मदु

(१) दनि

न्ह्या:वनि

प: खा:	तिंन्हुया / हानं	प: खा:	जुया: म्वाई

जिन्दगी

कुना खुसिया दिशाबोध यानाच्वंगु प्रवाहयात,
थना: पंग: अभियानया पला:या लँय्
अहो ! बुल्डोजरं गुँयात ख्य: याना नं
संकुचित यक्व चकना नं मनू !

(२) गनं मथ्यनिगु यात्राया लँजुवा: भ्रीपिं
यात्राया उपलब्धि–
फिसलं त्वपुगु विश्वासया गां–गां,
दूषित वातावरणं सास: कुंका सीगु इच्छा,
स्वतन्त्रताहीन सीमितताय् कय्कुनावंगु थ: दुनेया सर्ग:
थ्व हे जीवन ख: / ल: ख: / ज: ख:
धका: स्वीकार यानाच्वंगु क्रम नाप
बुल / ब्वलन

पःखाः

गथे कैया न्हि गन गन लात
अन अन हे कै बुयावइ थें
व पःखाःत बुया वयाच्वन

टि.बी.ग्रस्त प्रगतिं ल्ह्वःगु
हिइ पातः पातः हिरोसिमा ... ... नागासाकि ... ...
हानं हानं पःखाः / पंगः जुया म्वाना ब्यु / म्वाना ब्यूगु दु
सर्गः थें चकनेत स्वगु आस्थाया तुति न्ह्यःने !
थ्व श्रृंखलाया अनुसन्धानं जिं थुइका -
धापय् छकः तुति दुनकि
लिकाये गुलि थाकु !

इतिहासया घृणित ल्हाःतय्सं
कय्कय्पुइका
गुलिखे जिन्दगीतय्सं थःगु ख्वाः तंकेधुंकल !
अहो ! ख्वाः तंका म्वायेगु हे नं स्वभाव जुइधुंकल थौं !
थ्व म्वायेगु स्वभाव -
फिसः प्याकेत ब्वाँय् जूगु लःया धाः मखु
थ्व ला छ्चाखेरं ततःजा जुया वनाच्वंगु पःखाः
गन हाकाः / बस्वाना थःगु छ्य्ं
चिकं फुगु लाल्टेन थें
फगत दु जिन्दगीत !

कय्कुंगु थासय् कय्कुना म्वायेगु हे भाग्य भाःपिया
म्हिगःया मापदण्डं थौंया आस्थाया विशालतायात दाना
म्हिगः स्वयाः क्षेत्रफल अप्वः जूगुलिं
अजुगति चाःगु जिं खं,
अजुगति चाया
चुंचुं थलेगु षडयन्त्रय् ब्यस्त
पःखाः थना, व पःखालं त्ययेका
छम्हं मेम्हसित !
थथे प्रत्येक षडयन्त्रया ग्वसालय् म्वाना
जिं सिइका –
खतं नयेधुंकूगु ज्याभलं / अपरेशन याना
तितानस जुइका च्वनेगु हे
भाग्य जुइधुंकल
थौंया जिन्दगीया पुचःया !

पःखाः

ऋतु व क्यब दथुइ,
फय् व स्वँ दथुइ
अभियान व तुति दथुइ
न्ह्यपु व ल्हाः दथुइ
छगू दथुइ मेगु पःखाः
छगुलिं मेगु ता-ता पाकः !
छम्ह मचाया आवश्यकता व दुरु दथुइ पःखाः

छम्ह ज्याथया आवश्यकता व वासः दथुइ पःखाः
छम्ह ल्याय्म्हया आवश्यकता व ज्या दथुइ पःखाः !
तातापाना वनाच्वंगु थ्व स्थितिइ म्वाना
छुछु तापाना वनाच्वन वयात नापं तये मफयेका
छुछु ब्यागः जुयाः वनाच्वन वयात जोडे याये मफयेक
छुछु चुंचुं दना वनाच्वन वयात स्वाये मफयेका
त्रस्त / भयाक्रान्त जिन्दगी
फगत पःखाः थना म्वायेत बाध्य / पःखाः जुयाः म्वायेत बाध्य
जिन्दगी !

(३) लखं थें थःत इनाः म्वायेमाः जिन्दगीं

चवया –
थम्हं थःत हे पनिगु पःखाः अनिवार्य मखु म्वायेत / म्वाना बिइत
"थः" व थःगु दक्व फुक्क ज्याभः दथुइ ब्वलनां
ततजा जुयावंगु पःखाः
निश्चय नं सुथ मखु / जः मखु / संजीवनी बुटी मखु / कुलां
मखु !
थ्व इलय् ला
प्रत्येक म्ये नाप चुलि ह्वया / चकनेमाः विस्तृतताया स्वरुप
थ्व इलय्
जिं गय् स्वीकार याये
पःखाः हे सुरक्षा कवच / म्वायेगु आधार धकाः !
क्यानभासय् जक पःखाःया चित्रण याना
अथे ग्वारातुला वनी धकाः !
'जि' ला पःखाः दनिगु अभियानय् मदु
पःखाः बुइकिगु षडयन्त्रय् नं मदु

‘जि’ ला सर्गः थें चकना म्वायेगु पह नाप दु
खुसि थें जीवनदान बिइगु गति नाप दु
जः थें न्ह्यलं ब्वानाच्वंगु जीवनयात थनेगु ल्हाः नाप दु
उकिं ‘जि’ नाप यात्रा यायेत इनाप यानाच्वना
चफुना –
पःखाः बुइकाः / ब्वलंका म्वायेगु क्रमयात,
चकंका –
थः दुनेया विशालतायात
जः जुयाः म्वायेत ।

न्हूदँ लः जुयाः न्ह्यानाबिइ
- जिन्दगीया गंगु बुँइ

१. लँ दु

थ्वया अर्थ लँ यात्रा मखु

यात्रा यायेत ला न्ह्याकेमाः तुति !

तुति दु

अय्सां लँय् दनाः

फगत तिंतिंन्हुइगु हे यात्रा याना च्वनागु भाःपिया

गुलिखे दँ निसें / गुलिखे शताब्दीनिसें / गुलिखे युगनिसें

वर्तमान छपातं

म्हिगःया अभिशप्त उपलब्धिया रंग इलाः

म्वाना बिइगुलि हे अभ्यस्त झीपिं / विश्वया मनूत !

(अहो, झीपिं ला लँजुवाः यात्राहीन यात्राया !)

२. म्हिगःया कुरुप ई

खुसि मखु / खुसि जुया न्ह्याये मफु

फय् मखु / फय् जुया ब्वाँय् जुइ मफु

सः मखु / सः जुया थ्वये मफु

आस्थाया जः मखु / विश्वासया थां मखु

व ला गुँ – जिन्दगीया गति न्ह्यःने

व ला ख्युं – जिन्दगीया सर्गतय्
व ला संक्रामक ल्वय् – जिन्दगीया म्हय्
अर्थात्
व छुं खया नं सुथ मखु / मुक्तिया लँ मखु
व छुं मखया नं पंगः खः
यक्व आज्जुहीन लँया जाल खः !
व हे म्हिगःया ई
लाश थें पाछायाः जिन्दगीया ब्वहलय्
(लाश पाछाया जिन्दगीं म्वायेगु मृत्यु विकासया !)
अन्त्यहीन यात्रा याना च्वनेत
बाध्य झीपिं !
थ्व छगू अनन्त क्रम
(ल्वहं गुँ च्वकाय् थ्यंकेगु सिसिफसं फयाच्वंगु दण्ड !)
गुकियात
अस्वीकार याये मफु
(खयेफु अस्वीकार यायेत हे मस्वः सुनानं !)
त्वाःथले मफु
(खयेफु त्वाःथले हे मस्वः सुनानं !)
अन्त्य याये मफु
(खयेफु अन्त्य यायेत हे मस्वः सुनानं !)
फगत म्वानाया नामय्
बुइका च्वना झीसं –
विश्वासया तुति तुना वनीगु धाप,
शहर ध्वस्त याना छगू फिसः,
जिन्दगीया उपत्यकाय् अनास्था खसु
निर्वासन। यन्त्रणा। आत्मसमर्पण। बाध्यता

षडयन्त्र । बलात्कार । आत्मसमर्पण । बाध्यता

... ... !

थौं तक्कया म्वानाया उपलब्धि खनां

गर्वित भ्रीपिं !

तर, उपलब्धि –

लाखे लसिं जुयाः ख्याना च्वंसां भविष्ययात

हत्या यायेगु ज्याभः जुयाः लिना च्वंसां कुतः यात

भ्रीसं मखं (खनां नं मखं !)

भ्रीसं मथू (थुया नं मथू !)

बिया छ्वये न्ह्यः हे मां जुइत बाध्यम्ह ल्यासेया विवशता,

किटाणुबमं ल्वचं ग्रस्त जूगु गां व अनया जीवन,

साहुं छँ – बुँ थःगु याना काःसां छुं धाये मफुम्ह ज्यापुया विवशता,

न्ह्याबले नं न्हुइका लँ जुया म्वाना च्वनेत बाध्य जिन्दगी,

यन्त्रं त्यला यंकाच्वंगु वर्तमान । भविष्य

थ्व दक्व

? **जुयाः** दनाच्वना **विश्वय्**

विकासया इतिहासय्

थ्व भ्रीसं मखं (खना नं मखं !)

भ्रीसं मथू (थुया नं मथू !)

भ्रीसं मताः (ताया नं मताः !)

थ्वया अर्थ

भ्रीपिं थुलि चक्कनेधुन कि

आः थाय् मदया कय्कुना वनाच्वना !

भ्रीपिं थुलि न्ह्याःवनेधुन कि

आः वनेत लँ मदया लिहां वनाच्वना !

उकिं न्हूदँयात
म्हिगःया ताल्जु व धकं लनाः
न्हूदं
म्हिगःया हे कुरुपता ज्वनाः वयाच्वन
ख्युं नाप
च्वापुया ल्हाः ज्वना वयाच्वन
गतिहीन खुसि नाप धकाः
मूल्यांकन यानाच्वना !
'थुगुसि नं
व कुरुपतां
झीगु प्रत्येक प्रयासया आयामयात कुरुप याइ
व च्वापुया ल्हाःतं उसिउसि याइ म्वायेगु इच्छायात
च्वापु धीधी चिना
म्वायेत बाध्य जुइगु जुल थुगुसी नं। हानं छकः'
थथे थःगु नुगः-खँ प्वंकाच्वंपिं नं यक्व दु !
तर न्हूदँ
गनया थः हे दुषित जुइधुंकूगु लः खः धकाः
फगत ल्वय्या कीत जक इना जुइम्ह
(झीसं हे दुषित याना च्वना !)
गन कंझाः जक बुया वयाच्वंगु बुँ खः धकाः
फगत पंगः जक बुइकाः जुइम्ह
(झीसं हे कंया पुसा पिना कंझाः बुइकाः च्वना !)
गन कुरुपता जक बुइका जुइम्ह ई खः धकाः
फगत घाजःमजः इतिहास बुइकाः ब्वलंकाः जुइम्ह
(झीसं हे कुरुप याना च्वना !)
न्हूदँ ला -

नकतिनि बूम्ह मचा
मुहानं नकतिति प्याहां वःगु लः
छुं नं मप्यूनिगु बुँ
खः, अनास्था / विकृति / बाध्यता जक बुइकाच्वंगु
छँय् मखु / क्वथाय् मखु
आस्था / जःया वातावरण म्वानाच्वंगु विश्वय्
ब्वलंकेमाः वं मचायात ।
लः नं ला इनेमा थःत गंगु बुँइ
धः दयेकाः
इने ब्यु लःयात ।
कंया पुसा मखु
आस्थाया पुसा पिइमाः थौंया बुँइ
विश्वास बुइकाः बिइफुगु कन्हेया निम्ति ।
अले
न्हूदँया सर्गतय् सूर्य त्वःगु खनी
जः खनी जिन्दगीं ।
स्वक्व पतिकं न्हूदँ -
म्वायेगु आधार जुयाः वयाच्वंगु खनी जिन्दगीं
आस्थाया स्वरुप जुयाः वयाच्वंगु खनी जिन्दगीं
चेतनाया फय् जुयाः वयाच्वंगु खनी जिन्दगीं ।
अर्थात्
न्हूदँ लः जुयाः न्ह्यानाबिइ
- जिन्दगीया गंगु बुँइ ।

अनुभवया लिच्वः –

जिन्दगीया यात्राय्

थथे जुइ हे माः धयागु मदु –
जः दुहां वयेवं हे ख्युं चिनावनी वा सिना बी !
गुलिखे दुहां वंगु जः
तंगु दु जि दुनेया खिउँइ नं
(अहो ! जि दुने गुलिखे ख्युं दु खनी !)
थथे जुइ हे माः धयागु मदु –
छ्वयाच्वंगु मिइ लाक्व वस्तु ह्याउँक च्याइ वा क्वइ ?
गुलिखे मुना ब्यूगु विश्वास / आस्था
मूर्च्छित जूगु दु ख्वाउँ चायाः – जि दुनेया मिइ नं
(अहो ! जि दुनेया मि ख्वाउँसे नं च्वं खनी !)
खः, थथे जः / विश्वास / आस्था तंकाः वा मूर्च्छित जुइकाः
म्वायेमाःगु बाध्यता

निश्चय नं न्हूगु लँ मखु / दिशाबोध मखु
थ्व ला यातना
थ्व यातनाया अनुभव
गुँच्वकां हायाच्वंगु लःया धाःयाके मखु
व ल्वहंयाके वना, न्यं हुँ
गुम्ह लःया धालं
घाः घाः जुइका च्वनेत बाध्य गुलिखे ई निसें !

चेतनाया लःया हत्या
सुनानं याये फइमखु

(घुसुं न्ह्यानाच्वंगु लः सिबे
पःखाः तछ्याना प्याहां वःगु लः बःला !)

(क) व : चेतनाया स्वरुप

शंका मदु – व थः हे नं लःया अनन्त धाः
प्याकुगु दु वं गंगु बुँ
वया प्रत्येक कुतः
सन्नू दुने कुनातःगु सर्गःयात मुक्त यायेगु ग्वसाः
तुं दुने कुतातःगु खुसियात स्वतन्त्र यायेगु कुतः
उकिं, व स्वयं छगू भ्वखाय् परम्परागत आदर्श छँया लागि
छगू हलचल धी चिंका यंकाच्वंगु श्रृङ्खलाया लागि
खः, वयागु अभियानया पलाःयात
तालं ग्वया नं चिइत स्वल ग्वकः ग्वकः
तर, व ला लः
(लः सिबे स्वतन्त्र मेपिं मदु थ्व विश्वय् !)
षडयन्त्रया जग थुनां

प्रमाणित यात वं –
ल:या न्ह्य:ने दक्व प:खा: अर्थहीन !

(ख) व मदु झी नाप / झी दथुइ थ्व इलय्
थ्व ला फगत भ्रम जक !
झीगु न्ह्या:वंगु पला: पला: नाप – व दु
झीगु ज: ह्वलेगु कुत: नाप – व दु
झीगु दिशा सङ्केत यायेगु ग्वसा: नाप – व दु
थ्वया दसु ला
जिगु कविता ख: / जिं दयेका च्वनागु लँ ख:
गन असंख्य जिन्दगी न्ह्या:वंगु दु जि नाप
ल्वहं जुया: वनाच्वंगु परिवेशयात चुं थला

(ग) ज: दक्व तंका / लँ नं तंका
ख्युं दुने हे खासा जुया: कय्कुना म्वानाच्वंपिसं
घोषणा यानाच्वन –
"स्वयम्भूलाल ला बुत न्ह्या:वनेगु अभियानया दौडय्
आखिरय् वं आत्मसमर्पण यात मृत्यु लिसे ... ... !"
अरे, मिखा तिस्सिना च्वंतले गनया ज: खनी इमिसं
मिखा चायेका स्व –
वं पिना थकुगु पुसा
असंख्य आस्थाया स्वांमा बुयाव:गु दु थ्व फिसलय् नं
वं तया थकुगु जग द्यने
असंख्य ल्हा:तं अप्पा तछा:गु दु

थ्व दक्वया अर्थ –

व ला – चेतना

वं ला थना हे वनी – द्यनाच्वंपिं जिन्दगीतय्‌त

वं ला बुइका हे वनी – ख्युं चिइका जः

वं ला ह्यूपाःया ल्हाःतं थिया हे वनी – दिशाहीन पलाःयात

छाय्‌कि –

चेतनाया लःया

हत्या सुनानं याये फइमखु !

जि ब्यस्त थौं -

पंगः दक्व चिइकेगु अभियानय्

थ्व इलय्
जि ब्यस्त
सीमा – रेखा / पःखाः दक्व थुनाः
चकंगु ख्यः दयेकेगु कुतलय्,
बुँइ पिना थकूगु कंफाः पालाः / सुचुकाः
आस्था पिइगु अभियानय्,
लँयात साःगाः याना मुंकातःगु ध्याचः दक्व चिइकाः
दिशा संकेत यायेगु ग्वसालय्
आसे ! छं
चिरिचिरि बाःगु ख्यः
सँबाःगु सर्गः
पुखूया घेरा दुने ध्वगयूगु लः
दसि क्यना
जिगु कुतः / अभियान / ग्वसाःयात
दिशाहीन यायेत स्वयेमते
ब्वलने न्ह्यः हे स्यायेत स्वयेमते
घोषणा यायेमते छं

जीवन – फिसलय् लः मालेगु कुतः
अभियान – खालि क्वथाया परिधिइ इरुथिरु जुइगु यात्रा
कुतः क्यान्सरग्रस्त ल्वगि धकाः !
खः नं यक्व दँ निसें / युग निसें
दिशाहीन ल्हाःतय्गु संकेतय्
झीपिं ला म्वाना
आस्थाया सीमा ध्यंसा गुपचुप जुया
(मि जुइमफु आस्था !)
झीपिं ला बाध्य
म्हिगःया हे द्वं थौंया आधार भाःपिया म्वायेत
थौंया तुतां याना न्ह्याःवनेत
न्ह्याःवनाया नामय् गति दु
तर गतिइ खुसि मदु / ल्हाः मदु / तुति मदु
अहो, गन्याःगु अर्थहीन यात्रा थ्व !
थ्व यात्राय्
इतिहासया मोटरं क्यली झीगु वर्तमानयात
अशक्त वर्तमान नाप
मूर्च्छित जुइ इच्छा
चुंचुं दइ विश्वासया गुँ
गुपचुप ... ... आत्मसमर्पण ... ... गुपचुप ... ...
थ्व क्रमय् तक्यना
तालं ग्वयाः न्ह्यपु / ल्हाः / तुति
अनिश्चित / अर्थहीनयात जंगल दुने
अलमलय् जुयाच्वन जिन्दगी
उकिं थौंकन्हे
न्हाय्कं स्वये ग्याः

उपलब्धिया मूल्याङ्कन याये ग्याः

जिन्दगीं / भीसं

भीसं ख्यायेमफुम्ह परम्पराया गिद्धं
न्ह्याबलें षडयन्त्र बुइका
न्हूगु विश्वास नाप जीवन न्ह्याकेत्यंगु यात्राया
आयु रेखा चिहाकः यानाच्वनी
षडयन्त्र खः – अक्टोपसया ल्हाः
अक्टोपसया ल्हाःतं प्वःचिनी जिन्दगी / जिन्दगीया पलाः !
ईया गति नाप नापं न्ह्याःवने मफया
व्यर्थताया दुने कुना
लःल्हायेत बाध्य यानाच्वनी
शून्य / आत्मसमर्पण / पराजय
न्हूगु हस्ताक्षरतय्‌त / न्हूगु पुचःतय्‌त
थ्व क्रम
खुसि पना थः हे म्वाना च्वनागु गां त्वःपुइत स्वये थें जक
व ला छगू अभिशाप !
साःगाःया बिकुं तिना, थःगु छेँ थुनेत स्वये थें जक
व ला छगू मूर्खता !

विज्ञानया तहाकःगु प्रगतिया धलः नापं नं
याकः भीपिं
युद्धया ख्यलय्‌
युद्धया लिपाया बस्तिइ / शहरय्‌

लँय् / छँय् न्ह्याथाय् नं
छगुलिं मेगु प्रत्येक वस्तु झन झन तातापाना वनाच्वन
ब्यागः थः व थः दुनेया मन् नाप / दक्व दक्व नापं
(छगू ग्यानापुगु स्थिति थ्व !)
थ्व स्थितिया श्रृंखलां चिकाः
म्वायेगु प्रत्येक सन्धिइ
चुंचुं थलाः म्वाना बिइत बाध्य मन् थ्व विश्वय्
हरे, थथे यन्त्रणाय् म्वाना नं पूवंक म्वाये मदु
मात्र चुंचुं दंपिं भीड बुयाच्वन / बुया नं च्वन
न्ह्याःवना च्वन / आज्जुहीन यात्रा
थ्व यात्रा – खुसि जुया न्ह्याःसा गंगु बुँइ आस्था बुइगु खः
खुसि मखु
थ्व यात्रा – सः जुया थ्वःसा मूर्च्छित जीवन दनीगु खः
सः मखु
थ्व यात्रा – फय् जुया ब्वाँय् जूसा दूषितता चिइकीगु खः
फय् मखु
फगत यात्रा ... ... छगू हे परिधिइ चाहिलेगु यातना
व्यंग – थौं तक्क मनूया उपलब्धियात ।

“कन्हे सुथ जुइतिनि
कन्हे मनू मुक्त जुइ थःत हे कुना म्वायेमाःगु यातनां
... ... !”
कन्हे ... ... प्रतीक्षा ... ... फगत ... ... प्रतीक्षा
‘थौं’ नं ‘कन्हे’लय् हित्तुहिलाः वनीगु ल्वय् नाप
अहो ! गुलि तक्क थथे म्वाये अस्तित्वहीन जुया

(थ्व युगया दकसिबे तःधंगु न्ह्यसः थ्व !)

स्व, थ्व इलय् ला

भ्कीगु प्रत्येक सृजना / भ्कीसं दयेकागु प्रत्येक आकृति

पंगः जुया दंवयाच्वन भ्कीगु हे लँय् ।

थ्व ब्वलना वनाच्वंगु वातावरण नाप गय् म्वायेफइ

नच्चागु पलाः / मचात / जिमि काय् / जिमि म्ह्याय्

गुमिसं आस्था / विश्वासया पुसा ज्वना वयाच्वन

पिइत थाय् ग्व ?

गुपिं खुसि थें न्ह्याःवनेत स्वयाच्वन

न्ह्याःवनेत थाय् ग्व ?

उकें, जि ब्यस्त थौं

पंगः दक्व चिइकेगु अभियानय्

पनेमते इमित

पनेत स्वःसां

आस्थाया श्रोत जुया हे म्वाइ इपिं

चेतनाया सः जुया म्वाइ इपिं !

ह्यूपाःया प्रतिक्षा

ल्वहं
युगौं युगनिसें
गुलिसिनं वयात द्यः याना पूजा यात
गुलिसिनं वयात पःखाः याना थनाबिल
गुलिसिनं वयात लँ याना लायाबिल
थ्व ह्यूपाः मदुगु क्रम
गुगु धीधी चिना वनाच्वन फोसिल्स जुया
थ्व इलय्
खः वं ला इच्छा यानाच्वन / वं ला प्रतिक्षा यानाच्वन -
लःया सशक्त धाः अथवा

छगू सशक्त प्रहार अथवा
ज्वालामुखिया मि
छगू न्हूगु हे आकारया लागि
ह्यूपाःया लागि
न्हूगु मूल्यया लागि ।

सत्यया उद्‌घाटन

खसुं त्वपुयाच्वन स्वनिगलय्
गुँ च्वकाय् दना छं उदघोष यात –
“अन जिन्दगी दइमखु ! हलचल दइमखु !”
थ्व ला ग्यानापुगु भ्रम
गुगुलिं त्वपुयाः यंकाच्वन छंत
पत्याः मजूसा
अन वनाः स्वः हुँ
न्ह्याक्व हे खसुं त्वपुयाः च्वंसां
अन ला जिन्दगी दु ! हलचल दु !

वसन्त : आस्था जुया: म्वाइ

“वसन्त ई नाप वइ
ल: नाप वइ,
फय् नाप वइ” छं धाल
यद्यपि थ्व इलय्
अल्याख परागकण लेहँलेहँ पुयाच्वंगु दु लखय्
अल्याख परागकण ब्वयाच्वंगु दु फसय्
ब्वलंगु मदु वसन्त थन थ्व थासय्
छ ला स्तब्ध – नपुंसक स्थिति खना: !
अरे ! वसन्त ई, ल:, फय् नाप मखु
व ला बं पिहां वइ
अन हे ब्वलनी / अन हे स्थापित याइ थ:त
बरु, जित: शंका वं –
छं न्ह्याकूगु ट्यांकं त्यला: अशक्त ला मजू ला
– वसन्तया चुलि ?
छंगु बुटं न्हुया: मूर्छित ला मजू ला

– वसन्तया पुसा ?

छं दनाच्वंगु पःखाः, सिमाना, छें त्यलाः चुंचुं ला मजू ला ?

– वसन्तया पुसा / वसन्तया चुलि ?

अय्, न्हुइ मते / त्यले मते बँय्

बँया, दुने दुने लँ दयेकाः पिहां वयेत स्वयाच्वंगु

जुइफु वसन्त

व ला न्ह्यागुसां पिहां हे वइ / ब्वलनी

आस्थाया स्वरुप जुयाः हे म्वाइ ।

चेतनाया क्वाः जलं नँ नं नाया वनाच्वंगु ई
- न्हूगु पिंढीया पलाः

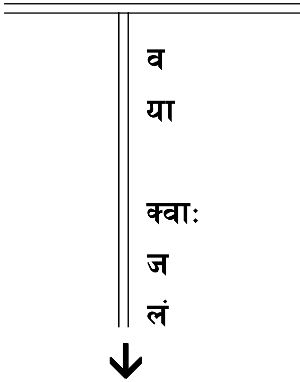
थौं म्वायेत
जिन्दगीं
छाय् अनिवार्य अनुभव यानाच्वन ... ... छपाः **कुसा**
वर्षातय् / निभालय् नं
छाय् मदयेक मगाः तायेकाच्वन ... ... छपु **तुतां**
ध्याचःगु लँय् / गल्लीइ / तब्याःगु लँय् ।

खः भ्कीसं ला हाले मफुत स्वतन्त्रताया म्ये
निथुक्क प्याकाः
थ्व वर्षातय् !
भ्कीपिं ला चक्कने मफुत
संकीर्णता दक्व फुक्क चुंचुं थलाः
थ्व निभालय् !
भ्कीगु तुति तुतां बिना
न्ह्याःवने मफुत छपलाः तक्क नं

थ्व लँय् / थ्व गल्लीइ / थ्व तब्याःगु लँय्
भ्मीपिं ला फगत घोषित जुया बिल इतिहास दुने –
छगू हे लीकय् इरुथिरु जुइगु क्रमय्
तक्यंगु रेलया डिब्बात !
छु सुयाके नं थन्याःगु बिचाः दनाः मवः ला –
थ्व आधारहीन आधार
दक्को त्वाःथला छ्वये / छ्यालब्याल याना छ्वये
ताकि भ्मुमिं यंकातःगु क्रमं मुक्त जुया
म्वाइ जिन्दगी
हानं छकः खुसि जुया / सर्गः जुया
अहो ! जिन्दगीत ला असमर्थ – थ्व क्रमयात चफुइत
व हे किलं नयेधुंकूगु आदर्शया थां बःकया
तालं ग्वया थःगु कन्हे
ल्याप्चे तयाच्वनी – जिन्दगीतय्सं
'जि' यात मिइगु / 'जि' यात यन्त्रणा बिइगु
सन्धीपत्रय् !
थ्व ला हत्या
न्हूगु लँया / कन्हेया / विश्वासया पलाःया
ध्वगिनां वनाच्वंगु म्हयां छ्यंगू जुया म्वानाच्वन – थ्व म्वायेगु बाध्यता !
अभ्म नं अलमलय् जुयाच्वन
मनूया कुतः / मनूया पलाः
व हे पञ्चतन्त्रया चाकलाः बँय् / छुँ व भौया बाखं दुने
व हे न्यना बाखंया कय्कुंगु परिवेशय् / लाखे व लसिंया बाखं दुने
व हे चिनियाम्ह किसिचिया बाखं दुने !
गुलिसिनं ला थासा निमार्ण याना
व हे थासाय् कुनाः जीवनया अर्थ छ्यानाच्वन

गुलिसिनं ला प्रतीकतय्‌गु पंजः दुने जिन्दगीत कुनाः
स्वतन्त्रताया पाठ स्यनाच्वन
गुलिखे म्वाये मसःपिंसं ला
मृत्युइ हे थःगु मोक्ष घोषणा यानाच्वन
गुलिखे न्ह्याःवने मसःपिंसं ला
इतिहासया वथं गंगु लँय्‌ लिहां वनेत स्वयाच्वन
थ्व स्थितिइ
यद्यपि जुइगु नामय्‌
आभास जुइ – बुलु जः
आभास जुइ – बुलु धाः
तर न्हुया यंकाच्वन दक्व फुक्क
हानं थःगु हे अर्थहीन यात्रां
गुगु उपलब्धिहीन / ब्याप्तिहीन / विस्तारहीन
थ्व ला छगू स्थिर स्थिति
गनं छुं बुइगु संभावना मदु
मात्र षडयन्त्रं त्यला फुइ
विश्वासत / मनूया पलाःत
तर जिं स्यू / जिं खनाच्वना –
थ्व स्थिर स्थिति दुने नं
छगू ह्यूपाः वनाच्वन – ज्वालामुखि दुने थें
बुलुहुं ... ... बुलुहुं ... ...
सशक्त रुपं
म्हिगःया आभार दक्व खतं नया वनाच्वन / किलं नया वनाच्वन
म्हिगःया खँगवः / प्रतीकत दक्व मूल्यहीन जुया वनाच्वन
म्हिगःया बिम्वतय्‌सं थःगु स्वरुप तंका वनाच्वन
थ्व इलय्‌

खः चेतना बुया वयाच्वन न्हूगु पिंढीयाके

ल्वहं नं
नँ नं } नाया वनाच्वन आः दुने दुने

छगू न्हूगु वस्तु निर्माण जुया वयाच्वन
न्हूगु दिशा जुयाः !

थ्व ह्यूपाः वयाच्वंगु इलय्
ब्यर्थ –
आः कुनेत स्वयेगु न्हूगु पिंढीया पलाःयात
चक्रब्यूह दुने !
ब्यर्थ आः उद्घोषण यायेगु
"जि छिमिगु लागि सूर्य माला च्वना" धकाः,
ब्यर्थ आः इरुथिरु जुइकेत स्वयेगु
जिन्दगीया कुतःयात
तस्कर नवःगु बिम्व दुने !

स्व, थ:गु हे अभियान नाप न्ह्याःवनाच्वंपिं
ल्याय्म्हत / ल्यासेत / मस्त (न्हूगु पिंढी)
इमिसं ला –
व आधारहीन आधारयात अन्वेषण याना थुइकल कि –
थ्व दथुइ म्वानाः
'जि'यात अभिब्यक्त यायेत स्वयेगु
महानगरय् दूषित मजुगु फय् व लः मालेगु प्रयास जक खः !
इमिसं ला –
व सम्मोहनय् तक्यंगु भीडय् थौं तक्क म्वाना थुइकल कि –
व ला मात्र भीड खः
गन थ:गु ख्वाः तंका म्वायेत बाध्य मनू !
थ्व स्वीकार्य मखु इमित
उकिं न्ह्याःवनाच्वन इपिं थ:गु हे अधियान नाप
निखेया सि तछ्याना पिहां वयाच्वंगु दु इपिं
चेतनाया मुहान जुयाः
आस्थाया पुसा जुयाः
पनेत स्वयेमते इमिगु प्रयास
प्याके ब्यु / ब्वलने ब्यु

विशालता

(गुगुली संकीर्णता मदु
सर्गः जुयाः चकंनिगु निश्चितता जक दु !)

ख्युं बुइकेगु षडयन्त्र
व
जिगु विश्वास

१) निभाः त्वयेधुंकल

चेतनाया ल्हाःत बुइका / ब्वलंका
व ल्हाःतय्‌सं
घाराघारा यानाच्वन न्ह्यपुया लुखा
जिन्दगीया
मात्र थनेत–
ख्युं बुइकेगु सम्मोहनय् तक्यनाः
ख्युं बुइका / ख्युं इनाः च्वंपिं जिन्दगीतय्‌त,
परिवर्तनहीन परिवर्तन – छगू भ्रम दुने
ततःमतःक्यनाः दयाच्वंपिं जिन्दगीतय्‌त,
यथार्थया मिखायात हत्या याना
कां जुया किसिया मूल्याङ्कन याना च्वनेमाःगु सम्मोहनं
झुमिं यंकातपिं जिन्दगीतय्‌त,
मात्र स्वयेत–
आस्थाया स्वरुप जुया

जःया खुसि जुया
चेतनाया फय् जुया
म्वाना ब्यूगु जिन्दगी !

व चेतनाया ल्हाःतय्सं
थनाब्यूगु दु जित / 'जि'यात
थ्व इलय् ला
जि ला मुक्त आः –

हाकुगु गगल्सया धकिनं मिखायात त्वपुया
दक्व फुक्क हाकुसे च्वं धकाः मूल्याङ्कन याना च्वनेमाःगु
सम्मोहनं,
म्ह–छम्हं मत च्याका
मोक्षया लँ माला च्वनेत विवश यानाच्वंगु यातनां,
हानं छकः इतिहास लिखतं न्ह्याकाः
ख्युंया ब्यूह ग्वयाः / दीशाहीन यानाः
जिन्दगीतय्त कुनेगु षडयन्त्र !

उकिं, जि दुने विश्वासया पुसात
बुलुहुँ ब्वललं वःगु दु थ्व इलय् –
ख्युं मखु / आः छ्याखेरं जः जक दइ – आस्थानाप म्वायेत
पःखाः मखु / आः ख्यः जक दइ – सर्गः थें चकना म्वायेत
फिसः मखु / आः बुँ जक दइ – इच्छात पिना म्वायेत
आः सुयागु नं सर्गः सुनानं कुनी मखुत फ्रेमया परिधि दुने
सुयागु नं वर्तमान सुनानं छ्गः निगः धेबां न्यानाः न्ह्याबिइ मखुत
सुनानं सुयातं बलात्कार याइमखुत/ नांगा याइमखुत/हत्या
याइमखुत

थ्व हे विश्वास व विशालतानाप चकना
म्वाये जि / म्वानाबिइ आः जि

तर, गुबले जिं न्ह्याका थ:गु यात्रा – थ्व विश्वय्
जि ला स्तब्ध –

क) अभ्र नं थन सीगु अभिनय जक पर्याप्त मखु
प्याखंम्वः हे दबुलिइ सीना बिइमाःगु बाध्यता खनाः

ख) नुगः छपातं गुँ, पर्वत दिके बिया
व गुँ, पर्वतय् अनास्थाया स्वांमात पिना
आत्मसमर्पण याना च्वनेमाःगु स्थिति खनाः

ग) अभ्र नं क्रस थनाः
सत्ययात पाचिना म्वायेत्यंगु जिन्दगीया ल्हाःतय् नकिं ताना
हत्या यानाच्वंगु कुतः खनाः

घ) अर्थतन्त्रं त्ययेका थःगु वर्तमानयात
ब्वलने न्ह्यः हे भबिष्ययात
गर्भपात याना च्वनेमाःगु ग्रहणं ज्वंका च्वनेमाःगु बाध्यता खनाः

ङ) ह्यूपाःया लुखाय् तालं ग्वया
दिशा संकेत याना च्वनाया नामय्
भीड क्यना / भीडय् घ्वाना
भीडय् दुने अलमलय् जुया म्वायेत विवश यानाच्वंगु खनाः

च) युद्ध / हत्या / मिं छ्वयेका ब्यूगु गांया
जंगल / फगत जंगल बुइका
सभ्य जूगु दसि क्यनाच्वंगु खनाः

छ) बिचाः दक्व न्ह्यपुया गालय् ध्वगिका
म्वानाया नामय् ख्युं बुइका / ख्युं इना
इतिहासया बल्सिइ तक्यंका म्वानाच्वंगु जिन्दगी खनाः

थ्व छगू स्थिति
गुगु वंगलसिमा जुया दना वयाच्वन / वया हां विश्वासया छँ थुने

गुगु बुट जुया न्ह्याःवयाच्वन मनू दुनेया सर्गःयात न्हुत्तुन्हुया
गुगु म्वानाबिल असंख्य लँ / असंख्य गुफा / असंख्य ब्यूह जुया
असंख्य लँ, गन तंका थःगु आज्जु, लुइके मफया थःगु लँ
अलमलय् जुया म्वायेत बाध्य जिन्दगीत
असंख्य गुफा, गन बलात्कार जुइका, उपेक्षित जुइका च्वनेत बाध्य इच्छात
हत्या जुइका च्वनेत बाध्य आस्थात
असंख्य ब्यूह, गन आत्मसमर्पण याना च्वनेत बाध्य अभियानत
खः, थ्व स्थिति ला छगू स्वतिपाँय्
व स्वतिपाँचय् जिन्दगी चिइगु कुतः स्वीकार्य मखु
– म्वायेत, म्वानाबिइत !
अय्सां मिखाय् हाकुगु गगल्स तया म्वायेगु शर्त
स्वीकार यानाच्वंपिं जिन्दगीतय्सं
बुद्धिया लुखाय् तालं ग्वया, ताःचा तंका
म्वायेगु अर्थ लुइकि
संकीर्ण बिचाः नाप सकीर्णताया दुने !
थःपिंसं हे बुइकागु कुरुप वातावरणय्
सासः ल्हानाः / रफु याना म्वायेगु पहःयात
जिन्दगीतय्सं मूल्याङ्कन याना
घोषणा यानाच्वन –
च्वापु हाकुसे च्वं / लः हाकुसे च्वं
जः हाकुसे च्वं / हि हाकुसे च्वं
दक्व फुक्क हाकुसे च्वं !
अहो ! थ्व ला भ्रम ख्युंया !
थ्व हे भ्रमनाप म्वाना (?)
अभ्यस्त इपिं / अभ्यस्त जिन्दगीत
लःल्हाना च्वनेत –

वर्तमानयात पाछाया थःहे गुथियार जुया सीथं यंका च्वनेमाःगु विवशता
लः / फय् / जः जुया म्वायेत स्वःपिं जिन्दगीया हूलतय्त
हाकुगु गगल्स तया
हानं हानं मूल्याङ्कन याना च्वनेत बाध्य यानाच्वन –

च्वापु हाकुसे च्वं / लः हाकुसे च्वं
जः हाकुसे च्वं / हि हाकुसे च्वं
दक्व फुक्क हाकुसे च्वं !

तर गुपचुप जिन्दगीत
न विरोध दु थ्व क्रमनाप / न छुं बुइगु आभाश दु / न ह्यूपाःया संकेत दु
यात्रा ... ... फगत यात्रा ... ... सम्मोहनय्
चाकला लँय् / न्ह्याक्व ब्वाँय् हुँ / न्ह्याक्व न्ह्या हुँ
अन हे / शुरु हे अन्त्य / अन्त्य हे शुरु
थ्व छगू क्रम
थ्व क्रमयात
म्वायेगु लँ धाइ / सासः धाइ / गति धाइ इमिसं !
थ्व क्रमनाप म्वानाः/ दना इतिहास
ट्याङ्क जुया ब्वाँय् जुइ विश्वासया छ्यं द्यने
मि जुया ब्वाँय् जुइ देय् देय् दथुइ / मनू मनू दथुइ
थथे हानं छकः मनू स्वतन्त्रहीन स्वतन्त्रताय् कय्कुना दइ !

आक्रमण – सुथ जुया दनावःगु बिचाः यात
आत्मसमर्पण – परम्परागत दृष्टिकोण न्ह्यःने
थथे हानं परिवर्तनहीन स्थिति दुने कय्कुना बन्द जुइ जिन्दगी !

प्रत्येक इलय्

इच्छा, विश्वास, आस्था बह्रः तया

छपे, छजुया निम्ति

यन्त्र जुया म्वानाबिइ जिन्दगी

थथे ख्युंया संकीर्ण फ्रेमय् तस्वीर जुया म्वाइ जिन्दगीया आदर्श

जिगु यथार्थ – मिखा न्ह्यःने दंवयाच्वन –

युद्धया बमं घाः घाः जुया च्वंगु मानवताया म्ह

संकीर्ण दृष्टिकोणया विषालु ल्हाःतं कय्पुया ब्यूगु सर्गः

धापय् दुना वनाच्वंगु मनूया तुति

अहो ! ब्यंग जुइधुंकल थौं

थःगु हे अभियान नाप म्वाना बिइगु कुतः

जः नाप चकना म्वायेगु आदर्श !

२) म्वाना च्वनागु प्रति हे सशंकित थ्व युगय्

गन नं अभिब्यक्त जूगु मदु थ्व विश्वय् जिन्दगीत / मनूत

न रंगय् / न दृश्यय् / न बिम्वय् / न आकृतिइ / न आकारय्

इपिं ला फगत ब्यक्तित्वहीन यात्रा याना च्वनेत अभिशप्त !

इमिसं दयेकूगु प्रत्येक लँ – आज्जुहीन

इमिसं प्यूगु प्रत्येक स्वांमा – कँमाः

इमिसं बुइकूगु प्रत्येक दृष्टिकोण – भ्रम

तर गर्वित इपिं – थौंतकया उपलब्धि खनाः

प्रत्येक बहनी

गीता, बाइबल, कुरान, उपनिषद ब्वनाः

भजन याना द्यनी इपिं

थ्व क्रम दथुइ
चिच्याय् दनाच्वंगु सः इमिसं मताः
थ्व क्रम दथुइ
ब्वलना वयाच्वंगु ख्युं इमिसं मखं
अहो ! इपिं ला ख्युं बुइकेगु कुतलय् हे ब्यस्त !
उकिं, म्वायेगुया अर्थ
म्वायेगुया सार्थकताया न्ह्यसः थनाः
चेतनां थना ब्यूम्ह जि !
खः अस्वीकार याना
शून्यया द्यवः फायेका विश्वासया म्हय् म्वायेत !
जिं खना भयाक्रान्त इपिं
इमिसं क्यनाच्वन –

नायावंगु घडि
पंजः दुनेया सूर्य
चिरिचिरि बाःगु सर्गः
युद्धया बमं ध्वस्त जूगु बस्ती !

तर जिं स्यू
जिं थुइधुंकूगु दु –
गगल्स तया मूल्याङ्कन यायेगु ला
सिर्फ ख्युं बुइकेगु षडयन्त्र जक / कुतः जक
किलं नयेधुंकूगु दृष्टिकोण / मापदण्ड
गन आधार जुइ फइ बःकायेगु / बःकया म्वायेगु
उकिं, जि म्वानाबी नग्न मिखानाप

थःगु स्वभावय्
सर्गः थें चकना म्वायेत ।

परम्परागत दृष्टिकोण

हाकुगु गगल्स मिखाय् तया
मूल्याङ्कन याना च्वनेगु बाध्यता
दक्को फुक्क वांछ्वया
वा, स्वया ब्यु जिं थें
नग्न मिखां / यथार्थ मिखां
जिन्दगीयात / विश्वयात
अले खनी -

च्वापु हाकुसे मच्वं / लः हाकुसे मच्वं
जः हाकुसे मच्वं / हि हाकुसे मच्वं

गगल्स तया स्वाना / मूल्याङ्कन याना च्वनेगु ला
ख्युं बुइकेगु षडयन्त्र
ख्युं दुने जिन्दगी कुनेगु कुतः जक खः ।

बिस्कं

जितः जक मखु
फ्रेम ला छन्त नं ब्यूगु खः !
फ्रेमदुने थःत कैद याना स्वल छं
ल्हाः पिहां वः थें च्वना इमिसं चानाबिल ल्हाः
तुति पिहां वः थें च्वना चानाबिल तुति
छ्यंया अंश पिहां वः थें च्वना
चानाबिल छ्यंया अंश
अन्तय् व फ्रेमयात यखानाबिल अंगलय् !
अय्सां विरोधया छ–सः तक नं पिमकाः छं
सम्पन्न जुइगु लोभं !
उकिं थौं छ ला
निकास मदुगु साःगाःया लः जुयाबिल !

खः, छन्त थें जितः नं फ्रेम ब्यूगु खः
तर फ्रेम दुने थःत कुनेत अस्वीकार याना जिं
उकिं जि ला थौं
खुसिया लः जुया बिया
चेतना थनाः जुइम्ह लँजुवाः जुया बिया ।

जि : स्वनिगः
आः स्वतन्त्रतानाप म्वाय् जि
- आस्थाया स्वरूप जुयाः

(१) जि : स्वनिगः

जिं ला मालागु खः न्ह्याबले
- व हे दह / व हे जंगल / व हे गुँ / व हे ख्यः
(व हे पुलांगु स्वरुप !)
गनया स्वच्छ लकस - जि म्वायेगु बः
- व हे गौरवपूर्ण गाथा / व हे इतिहास
गुगु जि म्वायेगु लिधंसा
तर, बुलुहुं परिवर्तन याना यंकूगु दु जितः
मनूतय्‌सं - दुर्गन्धग्रस्त पुखुलिइ
गन मुनावंगु दु फोहरत / दूषित लःत
गन वायांवायां सनाच्वंगु दु सरुवाल्वय्‌या कीत
(सरुवाल्वय् : अपराध/तस्कर !)

थनया सम्पन्न धकाः स्वघोषित जिन्दगीतय्‌सं
अमरबेल* जुयाः हित्तुहिनाः
हि त्वंगु दु जिगु हि - थः म्वायेत
हि त्वंगु दु थःपिन्सं न्हुइफुपिं जिन्दगीतय्‌गु हि - थः दनेत

---

* वैज्ञानिक नां Cuscuta, अंग्रेजी नां Dodder, थ्व परजीवि वनस्पति खः ।

चुंचुं थःगु दु गिद्ध जुयाः इमिसं
जिगु म्हया अंगत
 (जिगु जंगल / जिगु गुँ / जिगु ख्यः)
खः, जि चलः वंगु दु थाय्थासय्
जि नांगा जूगु दु गुँइ व फाँतय्
जि ला बलात्कृत न्ह्याबलें
इमिगु विकृतिं / इमिगु अर्थहीन कुतलं
इमिगु उपलब्धिहीन अभियानं
उफ् ! अधिकरण / आक्रमण ला
छगू बः साबित जुया ब्यूगु दु ब्यवस्थाया !

वनाया नामय् व हे पुलांगु वाचिंदाःगु लँय् न्ह्याःवनाः
दनाया नामय् व हे पुलांगु चिजाःगु छँय् छ्यं क्वछुकाः दनाः
म्वानाया नामय् व हे पुलांगु क्रम नाप म्वानाः
आलउल सनाः म्वाःगु दु थन
छपुचः जिन्दगीत
भ्रुमिं यंकूसां यंकेबियाः / सास्ना ब्यूसां भोगय् यानाः !
इमिके ल्हाः दु, तर ल्हाः मदु
इमिके तुति दु, तर तुति मदु
इमिके म्हुतु दु, तर म्हुतु मदु
इमिके विद्रोहया मि दु, तर पिहां वये मफु व मि
थ्वया अर्थ
इपिंला चट्किया इसाराय्
धाःथें यायेत / धाःथे सनेत बाध्यपिं माकःत जक खः !
थः यस्सें छुं याये मफयेक / थः यस्सें छुं याये मदयेक

म्वायेगु पहः हे

स्वतन्त्रता धकाः बोध याकूगु दु इमित !

अहो ! थन्याःगु स्वतन्त्रताया अर्थ शून्यता

गुगुलिं त्वपुया यंकी जिन्दगीयात

अन्त्यय् फिसः हे जक थ्वया उपलब्धि !

(२) जिं ला –

प्रत्येक जिन्दगीतय्गु मिखाय्

ह्यूपाः हयेगु इच्छा बुयावःगु दु ला धकाः स्वः जुयागु खः

जिं ला –

प्रत्येक मनूतय्त ज्वनाः

ह्यूपाःया अर्थ न्यना जुयागु खः

स्वतन्त्रताया मू छु धकाः न्ह्यसः थनाः जुयागु खः

तर, दक्वसिया मिखा उदास / शून्य

दक्वसिया म्हुतु गुपचुप !

इमिगु जिन्दगी ला –

पिने "त्वनेगु लः" च्वयातःगु दुसां

दुने धू व फोहर प्वंका यंकाच्वंगु त्याङ्क जुया ब्यूगु दु

खः, बुलुहुँ तर ठोस रुपं

नँ जुयावंगु दु – कन्हय् सुथ जुइ धयागु इमिगु विश्वास

च्वापु थें धीधी चिनावंगु दु – इमिगु भविष्यया आस्था

अय्, थन्याःगु नपुंसक स्थिति बुइकेत

स्वीकार यानागु ला मखु जिं –

मन्जुश्री नं गुँ तछ्यानाः

दहया लः पित छ्वयेगु अभियान यात !

अहो ! दने ला मा:गु खः जिन्दगीतय्‌गु पलाः : मनूतय्‌गु पलाः
पलाः ख:सा वं ला ब्यूहयात त्वाथलाः न्ह्याःवनेमाः
पलाः ख:सा वं ला लँ मदुसां लँ दयेकाः न्ह्याःवनेमाः
हरे ! इपिं मात्र ज्यामि जुया बिलः / पलाः जुइ मफुत
साहुया ठेकेदारं धा:धा:थे याइपिं ज्यामि जुयाबिल !
थ्व बाध्यतानाप शंका बुया ब्यूगु दु –
ह्यूपाः हयेगु चेतनाया पुसा हे ध्वगित कि !
थ्व जिन्दगीतय्‌गु / मनूतय्‌गु
वा, लुसि, ल्हाः, तुति दक्व हे हेकथंया खः कि !
... ...
जिं खंगु दु –
थ्व जिन्दगीत
ह्यूपाः हयेगु लागि
हीमीचायाः संगु लकस,
थ्व जिन्दगीतय्‌सं
स्थिर स्थितिया श्रृंखलायात च्वफुइत
लँ माला जूगु !
उकिं, थ्व नपुंसक याना यंकाच्वंगु स्थिति खनानं
जि निराश मजुया
छाय्‌कि –
अप्पां त्यलेवं हे बँय्‌
गन पुसा पराजित जूगु दु धकाः !
व ला लँ दयेकाः / लँ मालाःसां
चुलि ह्वयाः पिहां हे वइ बँ ।
थ्व विश्वास नाप
घोषणा यानागु दु जिं –

थनया मनूत सा:गा: मखु फगत फोहर मुंका म्वायेत,
इपिं फै मखु / च्यांग्रा मखु
थ:गु सँ चाका: / व सं करपिन्त लुमुका च्वनेत,
इपिं बागमति मखु
प्रदुषणया श्रोत दक्व थ: दुन समाहित याना च्वनेत
इपिं ला ज्वालामुखि
पिनें छुं संकेत मदुसां
दुने ग्वारा ग्वारा दायाच्वनी
छन्हु पिहां हे वइ लाभा जुया:
ह्यूपा:या खुसि जुया:

❑

(३) त:दँया प्रतीक्षा लिपा

जिन्दगीत दना ब्यूगु दु - संकीर्णताया विरोधय्
स्वतन्त्र जुया: चकनेत ।
जिन्दगीत न्ह्या:वंगु दु - दक्व पंग: चिइका:
जिन्दगीतय्सं थुनावंगु दु प:खा:त
(प:खा: ख:, वयात थुनी छन्हु / थुने हे मा:
बर्लिनया प:खा: थें
- मेगु छुं बिकल्प मखु !)
जुलुसया सलं थ्व:गु दु जिगु लँ
हि बा: बा: न्ह्या:गु दु जिगु लँय्
छफुति छफुति हि - ह:पा: जूगु दु जिन्दगीतय्त
छफुति छफुति हि - दिशा संकेत जूगु दु न्ह्या:वनाच्वंपिं
जिन्दगीतय्त
छफुति छफुति हि - ध्वात्तुध्वानाच्वंगु ल्हा: जूगु दु

म्वायेगु युद्धय्

... ...

आः, स्वतन्त्र जुल जिन्दगीत

व पंगलं / व भ्रुमिं / व बाध्यतां

इमिसं न्ह्याकूगु दु यात्रा –

ज्या लगय् जूगु दक्व फुक्कयात

संरक्षण व ब्यवस्था यायेत,

मदयेकं मगाःगु दक्व फुक्कयात दयेकेत,

ज्या लगय् मजूगु दक्व फुक्कयात न्हंका छ्वयेत !

थ्व इलय्, विश्वास बूगु दु जि दुने –

आः सुनानं थःगु इनं बुत्तुबुयाः इमिगु लाकां थिकाच्वने

माली मखुत,

आः थःगु पतिं ध्यनाः गुरु दक्षिणा बिइत

एकलब्य बाध्य जुइ मखुत

आः शकुनिया षडयन्त्रं जग तयाः ब्वलने फइमखुत,

आः कर्णया हत्या षडयन्त्रय् जुइ मखुत,

आः प्रमेथियसं गुँइ थःत चिकेबियाः सीमाली मखुत,

आः सुं नं पंचतन्त्रया बाखं न्यनाः/ दन्त्यकथा न्यनाः

थःगु लँ द्वंका जुइ माली मखुत

तर जि ला ग्याः

थ्व स्वतन्त्रता –

फगत नारा, जुलुस व छम्हं मेम्हसित कुंखिनेगुलिइ जक

अलमले जुयाच्वनी धकाः !

जि ला ग्याः

थःथः ल्वानाः थ्व स्वतन्त्रता छ्यले हे मखनी धकाः

मरि छपाया निम्ति निम्ह भौचिया ल्वापु थें !

खः थ्व स्वतन्त्रता ला

दक्व मनूनाप ब्वलनेमाः / दक्व मनूनाप म्वायेमाः

(जिन्दगीया अभिन्न अंग जुया वनेमाः)

थ्व इलय् ला

वयात बांलाःगु लकस जक बीमाः – व ब्वलनी सितु जुयाः

वयात पाय्छिगु थाय् जक बीमाः – व म्वाइ क्वाःगु जः जुयाः

वयात आस्था जक यायेमाः– व चकनी विशालताया चिं जुयाः

थ्व लिसे जि नं मुक्त जुइ पूर्ण रुपं

दूर्गन्धग्रस्त पुखू दयेका यंकाच्वंगु क्रमं !

मनुखं हःगु स्वतन्त्रतानाप

जि नं म्वाये दइ / जि नं म्वाये – आस्थाया स्वरुप जुयाः

जि नाप दक्व जीवित नं म्वाइ ।

मिया अन्त्य ला
साधारण जुइ हे फइ मखु

मि खः
वया अन्त्य ला साधारण जुइ हे फइ मखु
कविता खः
वं थिक्व जिन्दगीत ला न्ह्यलं ब्वानाः च्वने हे फइ मखु
छं खँ हे खन जुइ थुगुसि –
षडयन्त्रया पःखाःया ल्वहं, जेलया नँ नं नायावंगु – मिंया क्वाःजलं
भ्रमया सिखः चफ्फुना पिहां वःगु जिन्दगीत – कविताया चेतनां
खः, च्यूताः हे मतसें जूसां
मिया क्वाःजलं / कविताया चेतनाया ल्हाःतं
थारा न्हुइक थिया हे वनी जिन्दगीतय्‌त / मनूतय्‌त
न्ह्याक्व हे मखं थें याना जूसां
'तेज्जू' याः हे वइ
दिशा संकेत याना हे वनी इमिसं
गथे कि – सुनानं वास्ता हे मयाःसां
अन्याय सह यानाच्वंगु पुचलं
न्यायया लागि न्यायालयया लुखा घाराघारा याः हे वनी छन्हु
गथे कि – मखं थें याना वंसां

जलं लित्तुलिना बिस्युंवनेत बाध्य हे याइ ख्युंयात ।
गुलिखे दँ निसें
जिं छिमित थनाः च्वना – कविताया चेतनां / कविताया मिया क्वाःजलं
अहो, छिपिं ला संख–कि थें कय्कुना म्वाय्गुलि हे अभ्यस्त !
संख दुनेया परिधियात हे विश्व भाःपिना
म्वानाया नामय् फगत सासः इरुथिरु जुइका
हत्या याना यंकाच्वन थः थम्हं थःगु हे थौं / थःगु हे कन्हे
ब्वाँय् वनाया नामय् छग् घेराय् ब्वाँय् वनाः
थम्हं थःगु छातिइ तक्मा तिका
थम्हं थःत हे बधाइ बिइगु उत्सव न्यायेकिगुलि हे ब्यस्त छिपिं
खः, छिमिसं मखं / छिमिसं मथू
छिपिं ला म्वानाच्वन – जग मदुगु छँ दुने
छिपिं ला – हा मदुगु सिमा
चलः वनाच्वंगु गुँ !
थौं जिं / जिगु कवितां
मुक्त याना हे बिल छिमित
व ग्यानापुगु ताहाकगु सम्मोहनं
आः, न्ह्याःवनाच्वन छिपिं / जिन्दगीया पुचः
न्हूगु विश्वासं जाःगु पलाःनाप
थःगु वर्तमानयात थःगु हे योजना अनुरुप दयेकेत
न्हूगु मू, मान्यता स्थापना यायेत ।
स्व, थ्व इलय्
दण्डित यायेत वःपिं पुचःतय्के च्वंगु
खिपः दक्व चचफुनाः
प्रमिथियसं धाःगु दु –
"जितः दण्ड छाय् !

षडयन्त्र यानाच्वपिं ला छिपिं हे खः
खः, छिमिगु दँ दँया कुतःयात धूधू याना बिया जिं
षडयन्त्रया धकिं उला बिया
खः, जिं मि हया / जिं चेतना थनाः बिया
थ्व अपराध मखु
आ, प्रत्येक ई / थ्व ई / कन्हेया ई
जिगु खः / मनूयागु खः / जि ल्यूल्यू वयाच्वपिं जिन्दगीतय्‌गु खः
सुनानं पनेत स्वय्‌गु ब्यर्थ आः थ्व कुतःयात ... ...।"
प्रमिथियस न्ह्याःवनाच्वन
वया ल्यूल्यू न्ह्याःवनाच्वन जिन्दगीत
मुक्त सासः ल्हानाः
चकंगु सर्गः स्वयाः
चकंगु ख्यः पाखे !

अरे, गर्व दु – कमसेकम जिन्दगी ला थौं –
लःयात लः ला धायेफत
फय्‌यात फय्‌ ला धायेफत
जःयात जःला धायेफत
मियात मि ला धायेफत

लागा ध्वस्त याना न्ह्यावंगु पलाः :
स्वंगःगु मिखा

लागा : कन्सेन्ट्रेशन क्याम्प

लागा : ग्यांसच्याम्बर

लागा : यातनागृह

चायेक वा मचायेक

थः यस्से वा बाध्य जुया

कियावं च्वन – लागा जिन्दगीं !

लागा –

गन स्वतन्त्रता ला

फगत सीमितता दुने इरुथिरु जुइगु

लागा –

गन स्थीर मदु सु नं / न्ह्याःवंगु संकेत नं मदु

अचेत मदु सु नं / ल्हाः–तुति दया नं आलउल तक नं संगु आभास मदु

सीगु मदु सु नं / याउँक सासः ल्हानाच्वंगु लकस नं मदु

... ...

खः, हेकथंया युद्ध घोषणा याना ल्वानाच्वनी इपिं थःथःनाप

हेकथं हे त्या-बुया मूल्याङ्कन याना ई फुकाच्वनी इपिं

लागा ध्वस्त याना न्ह्याःवनेगुया नामय्

झन लागाया पःखालय् सिमेन्ट / बज्र पानाच्वनी इमिसं

अहो ! सुरक्षा / सुविधाया लागि क्यूगु लागा ला

हानं : कन्सेन्ट्रेशन क्याम्प

हानं : ग्यांसच्याम्बर/यातनागृह

जिन्दगीया लागि !

तर जिं ला अस्वीकार यानागु दु (जि : थौंया मनू)

लागा किया स्वायेत,

हेकथंया युद्धय् तक्यंका गर्वित जुया च्वनेत

उकिं, लागा ध्वस्त याना पिहां वयागु दु जि

पलाः न्ह्याःकाःगु दु चक्कनेत

चेतनाया फय् जुया / चेतनाया ल्हाः जुया

स्वंगःगु मिखा जुया !

अरे, कँझाः गथे बुयावःगु

न्ह्याःवनाच्वंगु पलाः न्ह्यःने

वने हे मजिक / मफयेक

थन्याःगु साधारण अन्त्य ला मजुइमाःगु खः जिगु यात्राया !

लय्ता दक्व विरोधित

इपिं ला निश्चित
थ्व जिगु यात्रा क्वचाइगु विश्वासय्
तर, जिं स्यू / थू
थ्व ला फगत षडयन्त्र -
जिगु अभियानयात हत्या यायेगु कुतः
हानं छकः लागा दुने कुनेगु प्रयास
छाय्कि, जि खनां संत्रस्त इपिं !
स्थिर स्थिति म्वानाच्वंगु पुखुलिइ
चागःचां कयेका
छगू हलचल हया बियागु दु जिं !
म्वायेत अस्वीकार यानागु दु जिं -
किलं नःगु थां बःकया,
अस्वीकार यानागु दु जिं -
दुनेत्यंगु छँय् रंगं इलाः न्हूदँया उत्सव न्यायेकेमाःगु बाध्यतायात !
प्लाष्टिकया स्वां गमलाय् पिना
वसन्त क्वथाय् वःगु दु धयागु भ्रम दुने म्वायेमाःगु क्रमयात !
क्वथा दुने थःत थम्हं कुनाः
देय्या योजना दयेकेमाःगु परम्परायात !
जिं ला स्थापित यायेत स्वया
जिं ला अभिब्यक्त यायेत स्वया जीवन्त मू !
नग्न यथार्थ !
उबले निसें जिगु प्रत्येक प्रहारं
बाम्ह सी / बाम्ह म्वाः जूगु मूतय्सं लित्तुलिना जूगु दु जितः !
अन्त्यय् दंवल कँभाः जुया जिगु पलाः न्ह्यःने,

बोध याकेत स्वयाच्वंगु दु जितः –
आः छु नं मपायेधुंकल
थःत मिइगु व आदर्शनापं म्वायेगु !
न्ह्यागुसां, जि ला निश्चित –
थ्व दक्व छगू भ्रम
भ्रम धका स्यू / मदया वनि !
लागा ध्वस्त याना न्ह्याःवंगु थ्व पलाः
गन याउँक दिइ धकाः – लँ मदयेकुतलय्
गन याउँक तनी धकाः – आस्था मबुइकुतलय्
गन यातापयाता वनी धका – दक्वसित मथंतलय्
जि ला निश्चित –
थ्व पलाः / थ्व स्वंगःगु मिखा
न्ह्याथेसां
चेतनाया ल्हाः जुया हे म्वाइ ।

समालोचकपिनिगु मिखाय्

'कोशल्वहं'

आनन्द जोशीया कविता विविध प्रतीकबादया छगू सशक्त छ्यला

- डा. केशवमान शाक्य

नेपालभाषाया आधुनिक कविता सर्गतय् छगः थीगु नक्षत्र कथं थःगु हे बिस्कं क्षमता ब्वयाः न्त्याःझाम्ह **'विस्थापित जि – 'जि' मखु'** या श्रेष्ठ सिरपाः त्याकादीम्ह गुरुत्वाकर्षि कवि आनन्द जोशीजु तःदँ लिपा निगूगु कविता मुना सफू पिथनाः मेगु आयाम तझाःगु दु । कवि पूर्ण वैद्यया **'सरासु'**, बुद्ध सायमिया **'जि : जिगु वर्तमान'** व आनन्द जोशीया **'विस्थापित जि – 'जि' मखु'** थज्याःगु नेपालभाषाया आधुनिक कविताया सफल प्रयोगया प्रवाह लिपा नेपालभाषाया कविता क्षेत्रय् छगू मेगु द्वंब्वः दनावःगु खनेदु । व खः 'वृहद प्रतीकवाद' (Macro Symbolism) । कवि पूर्ण वैद्यया **'लः'** कविता व आनन्द जोशीया थुगु सफुतिइ दुथ्याकातःगु आपालं कवितां वृहद् प्रतीकवाद कुलाहःगु खनेदु । पूर्ण वैद्यया कविताय् एकात्मक प्रतीकया प्रवृत्ति (Mono Symbolic Trend)या आभाष ब्यूसा आनन्द जोशीजुया कविताय् विविध प्रतीकया संरचना (Multi -Symbolic Structure)य् सृजना

प्रखरता न्ह्याःवनाच्वंगु आभाष जू । कवि पूर्ण वैद्यया कविताय् जाःया महसूस जूसा आनन्द जोशीया कविताय् चाः तचाचां वनाच्वंगु अनुभव जू ।

वय्कःया कविता ब्वनेबलय् खने दुगु पहः खः - गुगुं नं सम्वेदनायात छपा तपाःगु क्यानभासय् अभिव्यक्त यायेगु । वय्कःया क्यानभासया चकना तपाः जुइगुया हुनि वय्कलं ज्वनादीगु विविध प्रतीकवादया शैलीया आवश्यकता खः । इल्ल शब्द चित्र छगू सूक्ष्म व जटिल संयोजनय् न्ह्यब्वयेत अभिव्यक्तिया उगु तपाःगु क्यानभास माः । उगु क्यानभासय् जटिल शब्द चित्र तसकं ख्वातुक दुथ्यानाच्वंगु दइ सा गुलिं गुलिं शब्द चित्र पूवंगु वाक्य व भ्वलय् जक अभिव्यक्त मजुसे खँग्वः तक्क हे शब्द चित्रं अभिव्यक्त यायेफुगु क्षमता क्यनाच्वंगु दइ । लिसें शब्द व वाक्यय् जक लिमकुंसे कथं कथंया चिं तग्वः चिग्वः

(।, }, ↓, =, ↓ (॥), –, ═ (=))

आखःया शव्द, वाक्य नं कवितायात सजीव यायेत कियातःगु दइ । अले थ्व शव्द व चित्रं ज्याना यंकीगु विविध प्रतीकया कोलाजय् (Multi-Symbolic Collage) क्रमिकता, सामञ्जस्यता, प्रवाह दयाः ब्वमिया मनय् कुत्तुकुला दुहां वनेगु सशक्ततां घ्वानाच्वंगु दइ । नापं शव्द चित्र व प्रतीकं नालीगु आधुनिक परिवेशया उपज प्रसंग जुयाः संवेदनापूर्ण गम्भीर व चरमतां जायाः शक्तिया अनुभूति बिइगुलिं आनन्द जोशीजुया कविता तसकं प्रभावपूर्ण जुइगु खः ।

कवि आनन्द जोशीया थुगु कविता मुना सफूया मूल प्रवृत्ति विविध प्रतीकवाद खः धयागु खँयात पुष्टि यायेत वय्कःया कविता "**थौंया कविता कुष्ट ल्वचं ग्रस्त रोगी मखु, व ला लः खः / फय् खः / जः खः अर्थात् व ला जिन्दगी खः**" यात न्ह्यब्वयेफु । थ्व कवितायू कविं थौंया कविता धयागु जिन्दगीयात मुक्ति म्वायेगुया आग्रह कथं

थुइकूगु आन्तरिक अनुभूतियात थीथी प्रतीक पाखें अभिव्यक्त यायेत स्व:गु दु । थ्व कवितायु ल्य:गु थीथी मूल प्रतीक ख: - **ल:**, **ज:**, **फय्** व **प:खा:** । थ्व प्रतीक न्ह्यब्वयात:गु पहया छगू दसु क्वय् न्ह्यब्वये -

गय् स्वीकार याये जिं

छ ल:

ल्वहंयात चुंचुं थला: न्ह्या:वनीगु ल: धका:,

छ फय्

सास: कुना: सीत्यंगु जिन्दगीतय्त म्वायेगु ब: फय् धका:

छ ज:

ख्युंया धकिंयात खुना: ज: ह्वलाबीगु ज: धका: ।

... ...

व्यस्त विश्वया मनू

व्यस्त छ –

हानं प:खा: थना:

प:खा:या घेरा दुने हे सर्ग:यात सीमित यायेत

हानं लँय् गा: म्हुया:

गा:या परिधि दुने हे भविष्ययात ल्हाना च्वनेत

... ...

ख: छ ला बिस्युं वनाच्वन

... ...

जिन्दगी पाखें

वय्कलं थन ल:, फय्, ज:या प्रतीक न्ह्यब्वया: कवितायु पंग:या प्रतीक ल्वहंयात लखं ज्ययेका यंकी थें छगू शक्ति दयेमा:गु, जिन्दगी म्वायेतं ब: जुयाच्वंगु फय् थें लिधंसा जुइमा:गु व विसंगतिया प्रतीक ख्युंया धकिं खुना छ्वइगु ज: थें संगति व्याप्त याये फयेकेमा:गु

कथं अभिव्यक्त यायेत स्वःगु खनेदु । तर थ्व थीथी प्रतीकं जक नं मगानाः उपप्रतीक (Sub Symbols) नं उतिकं प्रयोग जूगु खनेदु । गथे कि थुगु कविताय् **'पःखाः'** व **'गाः'** जिन्दगीयात कुनातःगु घेराबन्दीया विवशता उलातःगु खः । थुखतं विविध संकेत व उपसंकेत छ्यलाः कविताय् दयेमाःगु जीवन्तता व उकिया अस्मितायात म्वाका तयेमाःगु हाथ्यायात आत्मसात यायेत स्वःगु दु ।

वय्कलं छ्यलादीगु विविध प्रतीकवाद कुलेबलय् प्रतीकया छगू प्रणाली हे ब्वलंवंगु नं खने दःवइ । **'ख्यः जुया म्वायेगुलिइ हे स्वतन्त्र जि / मनू'** कविताया क्वय्या भ्वः वाला स्वये -

पःखाः न्ह्याक्व हे तःजाःसां
व ला कुने मफु सर्ग यात थःगु हे परिधि दुने
पःखाः न्ह्याक्व हे कुहां वनाः दसां
वं ला थःगु याना कायेमफु दुनेया दक्व फुक्क बँ
... ...

न्ह्याम्हं दुहां वयेफु / न्ह्याम्हं पिहां वनेफु
जगया तःलं गाः म्हुयाः वा तिंन्हुयाः
दक्व अर्थय् –
पःखाः सुरक्षाया सशक्त कोश–ल्वहं मखु
व ला छगू चक्रब्यूह
गुगु दयेकी मनुखं
थःत हे कुनेत संकिर्णता दुने
ब्वलने न्ह्यः हे स्यानाः विशालता
... ...

सूर्यया जः ला अन हे सम्पूर्ण रुपं त्वइ
गन छुं नं पंगः मदु

गन ख्यः दु
ख्यः जुयाः म्वायेगुलिइ हे स्वतन्त्र जि
मनू !

थुगु कविताय् '**पःखाः**' व '**गाः**' विरोधात्मक प्रतीक (Antonymical Symbols) कथं आयामिक सापेक्षिक प्रक्षेपन (Dimensional Realtive Projection) यानातःगु दु । थुकी '**ख्यः**' व '**सर्गः**'यात परिपूरक प्रतीक (Complementary Symbols) कथं नालाकाःगु दु । थुगु कविताय् कविं गुगुं नं संस्कारयात स्थापित यायेत स्वइगु स्वभावयात विरोध यानाः मनूया स्वतन्त्रताया अक्षुण्णतायात पनेफइ मखु धयागु आत्म दृढतायात प्रतीकात्मक अभिव्यक्ति बीत स्वःगु खनेदु ।

थुगु सफुतिइ दुथ्याःगु फुक्कं कविता वृहद् प्रतीकवादी मखु । गथे कि "**ईया गतियात लिकुंकेत स्वयेगु कुतः – व्यर्थ**", "**ई–क्यानभास मखु अय्सां आस्थाया रंगं इला बीमाःगु थ्व ई** !" थ्व कविताय् दुने गनं गनं शब्द चित्र व सम्वेदनाया तीव्रता अभिव्यक्त यायेत प्रतीकात्मक वाक्य छ्यलतःगु धाःसा दइ । थ्व कविता व वृहद् प्रतीकवादी कविता ब्वनेबलय् आभास जुइ - छपुचः कविता विविध प्रतीकवादी प्रयोग जूगु दइ - गुकिइ विविध प्रतीक, कविताया मूल चासो कथं लेहें पुयाः सन्देश व संवेदन अभिव्यक्त जूगु दइ सा मेगु पुचः कविता संवेदन प्रसंग अभिव्यक्तिइ शब्द चित्रया परिपूरककथं चीकूगु प्रतीक (Mini Symbols) प्रयोजन जूगु दइ । दसुया लागिं क्वय्या छुं कविता भ्वः स्वये -

प्रत्येक ई –
लः जुइमाः / लः जुइ मफुत
कुलां जुइमाः / कुलांः जुइ मफुत

सुथ जुइमाः / सुथ जुइ मफुत
खः, हाकुगु रंग इला व्यूगु ई–
सर्प जुया लिनायंका च्वन जिन्दगीया अभियानयात
खसु जुयाः त्वपुया यंकाच्वन आस्थाया बुँयात
च्वापु जुयाः त्वपुया यंकाच्वन विश्वासया शहरयात ।

थन ई (वर्तमान परिस्थिति) प्रति कविया प्रतिकृयात्मक संवेदनायात अभिव्यक्त याय्गु कुतलय् '**लः**', '**कुलां**', '**जः**', '**सुथ**', '**सर्प**', '**खसु**', '**च्वापु**' आदि चीकूगु प्रतीक प्रयोग जुयाः संवेदनायात समग्र अभिव्यक्ति बिइगु ज्या जूवंगु दु ।

बांलाःगु कविता भावुकता व शब्द चित्रया छगू सन्तुलन खः । वय्कःया आपालं कविताय् थुगु सन्तुलन दया चेतना अभिव्यक्तिया प्रस्तुति कथं छगू घनिभूत तरंगया अनुभूति ब्वमिया नुगलय् थना बिइगु गुण दुगुलिं हे विद्वान समीक्षक भाजु डा.कमलप्रकाश मल्लं गनं मेथाय् वय्कःया कवितायात **गोथिक महल**या उपाधि ब्यूगु जुइमाः । वय्कलं छ्यलादीगु शव्द चित्रं नेपालभाषाया साहित्यय् अभिव्यक्ति क्षमता व गुण स्तरयात हे थकयाबिइ । दसुया लागि '**ख्युं बुइकेगु षडयन्त्र व जिगु विश्वास**' कविताय् छ्यलातःगु छुं वाक्यांश स्वये -

"घारा घारा यानाच्वन न्ह्यपुया लुखा जिन्दगीया"

"म्ह छम्ह मत च्याकाः"

"ख्युंया ब्यूह ग्वयाः"

"ख्युंया बल्सिइ तक्यंकाः"

"सीगु अभिनय जक पर्याप्त मखु
प्याखंम्वः हे दबुलिइ सिना बिइमाःगु वाध्यता"

"बिचाः दक्को न्ह्यपुया गालय् ध्वग्गिका"

"मनू दुनेया सर्गःयात न्हुतुन्हुयाः"

"स्वतिपाँचय् जिन्दगी चिइगु"

"सफू यानाः म्वायेगु पहः'

"शून्यया द्यवः फायेकाः विश्वासया म्हय्"

"नायावंगु घडि"

"पंजः दुने सूर्य"

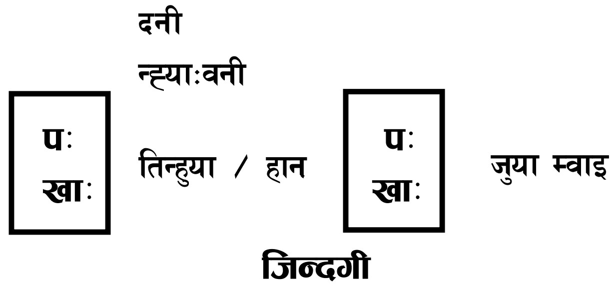
"चिरिचिरि बाःगु सर्गः"

थुखतं हे शव्द चित्रं तःमिगु मेगु कविता खः - **'चेतना क्वाःजलं नँ नं नाया वनाच्वंगु ई– न्हूगु पिंढीया पलाः' ।**

कवि आनन्द जोशीया कविता ब्वनेबलय् कविता धयागु उच्च भावनायात स्याचुगु भासं यायेगु अभिव्यक्ति खः धकाः आभास जू । अले मनूया अनुभूतियात अभिव्यक्त याइबलय् जीवन व जगत बारे थःगु दृष्टिकोण नं अन गौण अथवा प्रतिवद्धकथं व्यक्त अवश्य जूवइ । वय्कःया कविताय् मानवता प्रतिया चासो, चेतनाया गुणस्तर व बिचारया सापेक्षता गुखतं प्रतिविम्वित जू धयागु खँयात कविया न्हापांगु कविता सफुतिइ '**विस्थापित जि – 'जि' मखु**' विद्वान समीक्षक भाजु डा.जनकलाल वैद्यजुं उला दिइधुंकूगु दु । कविया थुगु सफुतिइ नं उगु पक्ष उलि हे सशक्त प्रवाहित जुयाच्वंगु खने दुगुलिं जिं हानं छकः उगु पक्षयात कयाः लसां बिया च्वनेगु आवश्यकता मदु । वय्कःया कवितां नं कवि छम्ह थःगु तीक्ष्ण व सूक्ष्म संवेदित अनुभूतियात मनूया सभ्यताया दसु कथं नाला कायेगु अभिव्यक्ति शक्ति प्रखर व अझ व्यापक यायेगु ज्याय् जक शिल्पी मखुसे मेमेपिं समीक्षकपिसं

विशेषकथं कया वयाच्वंगु चासो समाजय् न्यायपूर्ण न्हूगु मूल्य व मान्यताया नं सन्देश वाहक खः / मखु धयागु मूल्यांकनय् वय्कलं चुकय् जूगु खंकेफइ मखु। वय्कःया कवितां वय्कःया वैचारिक मान्यतायात छम्ह मानवतावादी क्रान्तिकारी (Human Activist) या छवि कथं छम्ह सन्देशवाहकया भूमिका नं वय्कलं म्हिता दीगु क्यं। वय्कःयात **'कुलां'** ल्याः ९ स नांजाःम्ह विद्वान समीक्षक भाजु कृष्णचन्द्रसिंह प्रधानजुं **विद्रोह व बौद्धिकताया कवि** धकाः नं व्याख्या याये हे धुंकूगु दु। नेपालभाषाया आधुनिक कविता ख्यलय् खनेदुगु प्रगतिशील बिचार पक्षया पूर्वाग्रह धासा वय्कःया कविताय् प्रतिबद्धकथं खने मदु।

वय्कःया कविताय् दुगु मानवतावादी क्रान्तिकारीताया नं थःगु हे पहः व चासो दु - थःत अलग्ग तयाः समाजयात मूल्यांकन यानाः दोष बिइगु प्रवृत्ति स्वयाः नं थःत तक्कं उगु परिस्थितिइ दुतिनाः समस्या बोध यानादिइ। दसु कथं क्वय् ब्वये -

थ्व भ्वः **'पःखाः थनाः/पःखाः जुया म्वायेगु लसताय् 'जि' मदु'** कविताया खः, मनू म्वायेगु भ्वलय् पंगःयात चिइकुचिइकुं थः हे नं मेपिनिगु लागि पंगः जुयाः म्वायेमाःगु वाध्यता यात कविं थन न्ह्यब्वयाः समस्यायात थः लिसे नं केन्द्रित यानाः उगु वाध्यतायात विद्रोह यासे थःके सुलाच्वंगु प्रवृत्ति प्रति नं विद्रोह प्वंकादीगु दु। थ्व चासोयात मेमेगु

कवितां नं उलातःगु दु । थज्याःगु कविताय् पःखाः छगू मंकाः वृहत प्रतीक (Common Macro Symbol) या रुपय् प्रयोजन जूगु खनेदु ।

कवि आनन्द जोशीया कविताय् छुं छुं कमजोरी नं मदुगु मखु । वय्कःया कविता ब्वनेबलय् गनं गनं प्रतीकत थवं थः, विरोधासपूर्ण जूगु दु । दसुया लागि “**ह्यूपाःया प्रतिक्षा**” व “**थौंया कविता कुष्टल्वचं ग्रस्त रोगी मखु व ला लः खः । फय् खः / जः खः अर्थात् व ला जिन्दगी खः**” कविताय् ल्वहंयात लःया पगः कथं कयाः ल्वहंयात लखं चुंचुं याना छ्वयेमाःगु तायेका ल्वहंया अस्तित्वया अनावश्यकता बः ब्यूगु खने दुसां थुगु कविताय् ल्वहंयात हे म्वाना च्वनागुया आधार स्तम्भ भाःपाः लःया प्रहारं छगू भिन्न आकृतिया माग यानाः ल्वहंया आवश्यकतायात नं बः ब्यूगु दु । थ्व खँयात क्वय्या भ्वलं तिबः ब्यू -

थ्व इलय्
खः, ल्वहंतं इच्छा यानाच्वन
वं ला प्रतिक्षा यानाच्वन –
लःया सशक्त धाः
अथवा
छगू सशक्त प्रहार
... ...
छगु न्हूगु हे आकारया लागि
ह्यूपाःया लागि / न्हूगु मूल्यया लागि

गन कि न्हापांगु कविताय् ल्वहंया अनावश्यकताय् कविं थुकथं बःबिइ -

गय् स्वीकार याय् जिं–
छ लः
ल्वहंयात चुंचुं थलाः न्ह्याःवनीगु लः धकाः

प्रतीकवादया प्रभावकारिता छ्वसुइगु छता खः - जटिलतां यानाः पारदर्शकता म्हो जुइगु सन्देशया क्लिष्टतां याना जक मखु, अनुभूतिया अनुभव याकीगु कविताया माध्यमताया प्रसारण गुण (Conductivity) कमजोर जुयाः नं खः । थुपिं निताजी कमजोरी छुं छुं अंशय् कवि सहभागी हे तिनि । थुकिया लागि सुझाव दु - ततःहाकःगु कविता च्ययेबलय् प्रतीक व सन्देशया सन्तुलन कायम यायेगु व प्रतीकयागु सामञ्जस्यता मगात कि सन्देश संदिग्ध जुइगु समस्यायात वाःचायेकेगु । अथेसां प्रतीकयात सजीव व स्पन्दित प्रस्तुति यायेफुगु वय्कःया शिल्पयात लनेबलय् थःगु हे दापु व स्तरय् कवि आनन्द जोशी सफल जुयाः नेपालभाषाया आधुनिक कविता क्षेत्रय् विशेष योगदान बियादीगु हे दु ।

कवि आनन्द जोशी गनं गनं प्रतीकात्मक प्रस्तुतिया साधनाय् दुब्युँब्युं कलात्मक सिबें अप्वः यान्त्रिक जूवंगु दु । थन कलात्मकता म्हो जुइगु दासु खः - भावुकताय् भ्यले मपुंसे अनुभूतिया पलेसा सन्देशया प्रतीकया स्वापू मदुगु व जवरजस्ती प्रस्तुती जूवनीगु । कला भावुकतायात हिसिं जायेक अभिव्यक्ति बिइगु छगू प्रभाव प्रकृया खः । वय्कःया कविताय् प्रतीक व शब्द चित्र सशक्त जूसां अति बौद्धिकतापूर्ण जुयाः साधारण ब्वमिपिनिगु ग्राह्यता तापाये फुगु सम्भाव्यता नं दु । थ्व प्रतीक अतिबौद्धिकतापूर्ण जुइगुया कारण खः - प्रतीक तसकं अमूर्त व अले संरचनात्मक संयोजनं त्वपुया यंका च्वनीगु प्रवृत्ति ।

आखे

दँ २, ल्याः ७,

वि.सं. २०४८, पेज ४१-४७)

कवि आनन्द जोशी व कोसल्वहं

- ध्रुव मधिकःमि

कवि (डा.) आनन्द जोशी आधुनिक नेवाः चिनाखँ (कविता)या छम्ह न्ह्यथनेबहःम्ह व प्रतिनिधि कवि खः । आधुनिक नेपालभाषा चिनाखँया न्हापांगु भ्वलय् लाःपिं कविपिं श्यामसुन्दर सैंजु, पूर्णबहादुर बैद्य, योगेन्द्र प्रधानपिनिगु भ्वलय् खनेदुम्ह कवि आनन्द जोशीया नेपालभाषा कविताय् थःगु हे बिस्कं थाय्दु ।

बिशेष याना थ्वय्कःया चिनाखँय् थौंया परिपाटीयात कया ब्वलंगु विद्रोह, मानवीय चेतना व बिचाः गाक्कं ख्वातु । थ्वय्कया न्हापांगु चिनाखँ मुना '**विस्थापित जि – 'जि' मखु**' सफू खः । थुगु सफुतिं ने.सं. १०९२दँया **श्रेष्ठ सिरपाः** त्याकूगु खः । '**विस्थापित जि – 'जि' मखु**' चिनाखँ मुनाय् पंगः, पंजःया विरुद्धय् चेतनाया सः थ्वयेका मनूया स्थापित मू व स्वतन्त्रताया पक्षय् क्वातुक बिचाः प्वंकातःगु दुसा उकियात छ्यला हाचां गाया न्ह्यब्वयातःगु त्वाथ खः - '**कोसल्वहं**' ।

'**कोसेल्वहं**' कवि आनन्द जोशीया निगूगु चिनाखँ मुना खः । थ्यंमथ्यं भिदँया इलय् च्वयातःगु व थीथी पत्रपत्रिकाय् इलय्ब्यलय् पिदंगु चिनाखँया थ्व मुनाय् नीन्यापु चिनाखँ दुथ्याः । थ्व सफूयात त्रिवेणी साहित्य प्रकाशनं पिथंगु खः ।

थ्व मुनाय् थी थी विषयया चिनाखँ दु । यद्यपि समग्रताय् चिनाखँयात स्वयेबलय् थौंया मनू, वया ब्याक्कं लकसय् ब्वलंगु विसंगति, जीवनयात कयाः पिज्वःगु बिचाः, स्वतन्त्रता व वैचारिक चेतना मू रुपय् वःगु दु । सुरक्षाया नामय् थनातःगु जूसां पःखाः धयागु

प:खा: (पंग:) हे जुइ, गुकिं मनूया मिखायात पंग: थनेत स्वइ ।

बिचा:, चेतना वास्तवय् गुगुं न प:खा: दुने कुंका च्वने फइमखु, उमिसं ला थ:गु जीवन्तताया लागि चकं परिवेश माला जुइ । '**ख्य: जुया: म्वायेगुलिइ हे स्वतन्त्र जि / मनू**' चिनाखँय् स्वतन्त्रता, व मानवीय चेतनाया महत्व गुलि जा: धयागु क्यं नापं थुकि कविया क्वात्तुका (प्रतिवद्धता) स्यल्लाक खनेदु ।

खुसिया गति लिसें जीवनया गतिशीलतायात लना स्वइम्ह कवि जोशीं गतिहीनतायात व अर्थ मदयेक न्हना वनिगुयात मृत्यु जूगु थें तायेकी । थौं मनूया गतियात पनेत, ज:या गतियात पनेत ख्युं जायेक दु, गुकिया विरोधय् कवि धस्वानाच्वंगु दु । **जिन्दगी, न्हूदँ - छगू प्रतिक्रिया, ई-क्यानभास मखु, अय्सां ..., चेतनाया ल:या हत्या सुनानं याये फइमखु, ह्ययूपा:या प्रतीक्षा, वसन्त : आस्था जुया: म्वाइ** आदि चिनाखँय् मनूया आकांक्षा, मनिं, मछिंयात पिज्वइगु हीमीचा: (आक्रोश), सौन्दर्य चेतना व जीवनयात दुवाला स्वयेगु छगू बिस्कं पह: पिब्वयाच्वंगु दु ।

कविया लागिं '**थौंया कविता कुष्टल्वचं ग्रष्ट रोगी मखु, व ला ल: ख: / फय् ख: / ज: ख: अर्थात् व जिन्दगी ख:**' सा मेखे कविया लागि थौंया कविता थुकथं नं ख: -

> **न्हिच्छि थ:त मिया: नं**
> **छपे, छजु चुलाके मफुम्ह**
> **क्लर्क / ज्यामि / भरिया / कुल्लिया**
> **अस्तित्वया न्ह्यस: - थौंया कविता**

कवि आनन्द जोशीया कविताय् बौद्धिकता व विद्रोहया अलावा थौंया विसंगति, मानवीय नियति व अस्तित्वय् मदिक्क जुयाच्वंगु प्रहारया विरुद्ध छाक्क स: थ्वयेकात:गु तायेकेफु । यान्त्रिकता, सामाजिक

वा आर्थिक विसंगतिपाखें ल्हाकातःगु मानवीय स्याःचाः व मुक्तिया लागिं ल्हानाच्वंगु सासः थन वाःचायेकेफु । स्वतन्त्रता, वैचारिक चेतना व मानवीय अनुभूति कविया दकसिबे यःगु विषय खः । अप्वः धया थें कविताया मूखँ थ्व हे विषयय् कत्तानाच्वंगु खनेदु ।

कंया पुसा मखु
आस्थाया पुसा पिइमाः थौंया बँय्
विश्वास बुइके फइगु कन्हेया लागि
वया प्रत्येक कुतः
सन्नू दुने कुनातःगु सर्गःयात मुक्त यायेगु ग्वसाः
तुं दुने कुनातःगु खुसियात स्वतन्त्र यायेगु कुतः
उकिं
व स्वयं छगू भ्वखाय् परम्परागत आदर्श छँया लागि

थुगु चिनाखँ मुना दुनेया कवितां जीवनयात थीथी प्रतीक व सन्दर्भयागु माध्यमं उला क्यनेगु कुतः जूगु दु । जीवन, जीवनया आकांक्षा, स्याःचाः व मानवीय मूया अनुभूति, स्वतन्त्रता, खुल्लापन व यावत् खँ थन प्यपुंवःगु दु । पुलांगु बिचाः व मान्यता, समाजय् ब्याक्कं न्यना वनाच्वंगु विसंगति व पलाः पतिकं वइगु पंगःयात जगं निसें घ्वाररघिरर धायेक थुना छगू न्हू समाज व मानवीय अनुभूतिया संरचना ताःलाकेगु तातुना नं थन खंकेफु ।

कवि जोशीया कविताय् दइगु प्रतीक व विम्ब दुरुह मजू । थन तय्जु याःवइगु विम्ब व प्रतीक भ्हीसं फया च्वनागु, थुइका च्वनागु व न्हिथं छ्यला च्वनागुथा लिधंसा पाखें हे कयातःगु खः । थुकथं स्वयेबलय् **कोसल्वहं** दुनेया **'चेतनाया लःया हत्या सुनानं याये फइमखु, ईया गतियात लिकुंकेत स्वयेगु कुतः – व्यर्थ, ख्यः जुयाः म्वायेगुलिइ हे स्वतन्त्र जि / मनू, चेतनाया क्वाः जलं नँ नं ..., जि**

स्वनिगः ..., **थौंया कविता**, आदि आपालं कविता **कोसल्वहं** थें हे खः । निश्चय न थ्व कविता आधुनिक नेपालभाषा कविताया लागाय् मानक हे खः ।

पुर्नजागरण

२०५० साल माघ ५ गते मंगलवार, पेज ६

आनन्द जोशीया काव्य बारे समालोचकपिनिगु थःथःगु धापू

● भीगु कविताय् दकले पाःगु पहः व बौद्धिक ज्वलं आनन्द जोशीया कविताय् दु । ... नेपाःया दबुलिइ नेपाः पिनेया संसार घय्पुयाः न्ह्यानाच्वंगु नीगूगु शताब्दीया समानान्तर आधुनिक मनू व अमिगु विडम्वना, दुर्भाग्य प्रति विशेष चिन्तित बौद्धिकता जोशीया चिन्तनया परिवेश जूगु दु ।

● कृष्णचन्द्रसिंह प्रधान (११०३),
विद्रोह व बौद्धिकताया कवि आनन्द जोशी,
कुलां, ल्याः ७, दँ ८, पेज १०६ –११७

● आनन्द जोशी नेपालभाषा काव्यया छगू अलग शैली व परीपाटीया कवि खः । ... निश्चय नं थ्व पिढींया मेपिं कवित स्वयाः जोशीजुया काव्य-परिवेश तब्याः, बौद्धिक धरातल च्वन्ह्याः, अय्जूगुलिं गुगु ब्यापक दृष्टिकोणं जीवनयात स्वयेगु वय्कःया प्रयास खः व वर्तमानय् उकिया उपहास्य स्वरुपया चित्रणं गुगु संदिग्धता, अतृप्ति व व्याकुलता व्यक्त जुगु दु, शायद उगु तंय् तक मेपिं मथ्यं । ... समग्र रुपय् स्वयेबलय् मेपिं स्वयाः जोशीजु न्ह्य ताइ - वय्कःया उक्ति, प्रतिक, उपमेय वस्तु, कथ्य व शैलीया विलक्षण फुक्क, फुक्कं । खः नं जोशीजुया कवियाा खोज नविनता व प्रयोगशीलताया पाखे न्ह्यानाच्वंगु दु ।

● कृष्णचन्द्र सिंह प्रधान (२०२९),
समसामयिक नेपालभाषा कविताया स्वरुप
- छगू परिचर्चा,
"आभा", (आधुनिक नेवारी कविता अंक),
दँ १, ल्याः ६, पेज २३–२९

● ... थुथाय्या हे थ्वय्कःया कवितां ज्वंगु विषयवस्तुया गाम्भीर्य, दृष्टिकोणया विस्तीर्णता वा न्यंकादीगु सःया सशक्त गुणं याना थ्वय्कलं थः ज्वलिंज्वःपिं कविपिंनाप पानाच्वंगु थःगु हे बिस्कं कवि - व्यक्तित्व पलिस्था याये फयेधुंकल - नेपालभाषा न्हू कविताया गोथिक महल रुपय् ।

● प्रा.डा.कमलप्रकाश मल्ल (१०८८),
सिंकःमिया स्वाँने, जिं स्वये
ने.सं. १०८८, पौ १५२

● नेपालभाषाया आधुनिक कविपिनि भ्वलय् कवि आनन्द जोशीं थः ज्वलिंज्वः कविपिनि विचार व भावय् सामञ्जस्य निर्वाह याना नं विशेषतः मनू दुनेया मनूया अस्तित्व अन्वेषण यायेगुली थःगु हे बिस्कं व्यक्तित्व न्ह्यब्वयादीगु दु ।

● प्रा.डा.जनकलाल वैद्य (११००),
विस्थापित मखुम्ह 'जि' यात ब्वनाः,
आनन्द जोशीया "विस्थापित जि-'जि' मखु"या भूमिका,
पेज ८१–९३

● विश्वजनीन भावनायात स्थानीय परिवेशय् ल्वइकथं सार्वजनीन स्वरुपय् दुत हयाः नेपालभाषाया काव्य विधाया स्वापू विश्वया अन्य भाषाया काव्य-विधालिसे हनेगु वय्कःपाखें उत्थें हे न्ह्यथने-बहगु ज्या नं जूवंगु दु । म्हिगः तकयागु रोमानी शिल्प व शैलीया थासय् थौंयागु वस्तुगत तथ्यं घ्वाःगु चातुर्य व प्रविधियात बःबियाः छ्त्वाथः च्वय् थकायेगु ज्या नं जूवंगु दु ।

● माधवलाल कर्माचार्य (११०२),
आनन्द जोशी : जि 'जि' मखु,
'खेलुइताः', ल्याः ३ ।

● वर्तमानप्रति असन्तोष ब्वइबलय् आनन्द जोशीयाके थें जाःगु विद्रोहया सः सुइकें तायेमदु वर्तमानप्रति मेमेपिं कविपिं नं असन्तुष्ट खःसां। ...

● प्रा.डा.सुन्दरकृष्ण जोशी (१०९०),
न्हू कविपिनि न्हू लँपु,
सितु, ल्याः ३३।

● नेपालभाषा साहित्य क्षेत्रय् दकले पूवंक "आधुनिक" कविता धायेछिंगु प्रवाह कवि आनन्द जोशीया रचनाय् खनेदु।

● प्रा. माणिकलाल श्रेष्ठ (१०९७),
"ससिवा" संकलनय् प्रगतिवादी प्रवाह,
ज्वलान्हाय्कं, ल्याः ६।

● कविं अवश्य नं असन्तोष, विद्रोहया सः थ्वयेकू तर उग्रवादी वा यथार्थया सिमानां पिने वनाः मखु कलात्मक ढंग शूक्ष्म शैलीया प्रवाहं थःगु अनुभूतियात व्यक्त यायेफुगु हे विशेषता खः।

● पुष्प चित्रकार, (१०८६)
जिगु मिखाय् "गाजलं दाःगु चा"
"गाजलं दाःगु चा"या भूमिका, पेज ६५–९४

● न्हू कविता आन्दोलनया छम्ह शिखर कवि खः - आनन्द जोशी। न्हू कविताया छगू बिस्कं प्रवाहयात कवि आनन्द जोशीं नीस्वना उकिया विकास नाप याःगु दु। ... थः समकालीन प्रतिनिधि कविपिनिगु नाप पलाः छिना बिस्कं सौदर्य व शिल्पं थःगु बिस्कं म्हसीका किइफूगु हे कवि आनन्द जोशीया विशेषता खः। ... कवि आनन्द जोशी ...गुम्हेसिगु काव्य प्रवृतियात न्हू पिंढीया कवितय्सं नाला वयाच्वगु दु।

● इन्द्र माली (११३०),
खेलुइताः, दँ ११, ल्याः ११, पेज ७८ - ९०

● आनन्द जोशीजुया "विस्थापित जि - 'जि' मखु" यात छगू

सम्पूर्ण प्रतीकात्मक महाकाव्य मधासें मगाः । थ्व महाकाव्यया कवियात झीसं न्हूगु आयामया प्रवाह हःम्ह धकाः मधासें मगाः ।

● ब.आ. कनकद्वीप (१११०),
न्हूगु आयामया प्रवाह आनन्द जोशी,
स्वनिगः, ल्याः ४ ।

● आनन्द जोशीजु मूलतः कवि खः । वय्‌कलं ... स्यल्लाःगु कविता च्वयादी । आनन्दजुं थःगु कविताय् समाज - व्यवहारया कटु सत्य तीब्र भाषाय् प्वंकादी । वय्‌कलं नेपालभाषाय् छगू न्हूगु क्षेत्रया कविता च्वयादीगु दु - नगरबोधया ।

● काशीनाथ तमोट (१०९६),
नेपालभाषाया आधुनिक काव्य.......,
नेपालभाषाया आधुनिक कविता, पासामुना, यैँ ।

● थौंया मनूया जीवनय् लानाच्वंगु घाः, दुःख, वेदना, हिइमहिइ, पीडा, वाध्यता, विवशताया उच्छ्वास अले जीवनबोध, अस्तित्वबोध वय्‌कः (आनन्द जोशी)या कविता खः । आर्थिक, राजनैतिक, सामाजिक यन्त्रणा, द्वन्द्व, विज्ञानया प्रगतिं हःगु यान्त्रिकतां थलाः क्वलाः जुयाच्वंगु जीवनया चित्रण, हरेक विषम परिस्थिति नं लुत्तुलुया सात्तुसाला जीवनया मूल्य, जीवनया अस्तित्व, अले जीवनया महानताया बोध वयकःया कविता खः ... । “विस्थापित जि - ‘जि’ मखु” दुनेया कवितां जीवनया अभिसप्तता, अनास्था, आडम्वर, फुस्लुपन, नामर्दीपन, कायरपनयात वांछ्वया जीवनया महत्व अले थ्वया अस्तित्वबोध याका मनू-मनू जुया म्वायेगु सन्देश बियाच्वंगु खनेदु । ... उकिं कवि आनन्द जोशीयात जीवनवादी, मानवतावादी, प्रगतिवादी कवि धायेत लिचिलेमाःगु मदु ।

● बालगोपाल (११०५),
“विस्थापित जि-“जि” मखु” दुनेया कविताय् दुनाः,
न्हू सुथ, स्वलापौ, दँ १, ल्याः २ ।

● कवि श्यामसुन्दर सैंजु, पूर्ण वैद्य व सशक्त व न्हू लेखनया थां कवि आनन्द जोशी पाखें न्हू कवितायागु नी स्वंगु खः । ... वय्कः (आनन्द जोशी)या कविताय् असन्तोष दु, विद्रोह दु, अभ्र परिवर्तनया चाहना नं दु तर अथे खःसां राजनीतिक सिद्धान्तया लेबल धाःसा तिका मजू, "विस्थापित जि - 'जि' मखु" सफू थुकिया दसि खः ।

● मल्ल के. सुन्दर (१११०),
सितु, ल्याः ७७, पेज १४-२८

● बांलाःगु कविता भावुकता व शब्द चित्रया छगू सन्तुलन खः । वय्कःया आपालं कविताय् थुगु सन्तुलन दया चेतना अभिव्यक्तिया प्रस्तुति कथं छगू घनिभूत तरंगया अनुभूति ब्वंमिया नुगलय् थना बिइगु गुण दुगुलिं हे विद्वान समीक्षक भाजु डा. कमलप्रकाश मल्लं गनं मेथाय् वय्कःया कवितायात गोथिक महलया उपाधी ब्यूगु जुइमाः । वय्कलं छ्यलादीगु शब्द चित्रं नेपालभाषाया साहित्यय् अभिव्यक्ति क्षमता व गुणस्तरयात हे थकयाबिइ ।

● डा.केशवमान शाक्य (२०४८),
आनन्द जोशीया कविता : विविध प्रतीकवादया
छगू सशक्त छ्यला,
आखे, दँ २, ल्याः ७, पेज ४१–४७

● कवि आनन्द जोशी नेपालभाषा चिनाखँ ख्यःया न्ह्यथनेबहःम्ह व प्रतिनिधि आधुनिक कवि खः । विशेषरुपय् वय्कः चेतना व विद्रोहया कवि खः । ...थः ज्वलिंज्वःपिं कवित सिबे बिस्कं हे पहः, शैली व स्वरुपया वय्कःया कविता जीवनया तब्याः व तःजाः, स्वतन्त्रता व चकंगु पन व विद्रोह व चेतनाया महत्ताय् केन्द्रित जुयाच्वंगु दु । सरल तर वैचारिकतायुक्त सहजतां जाःगु विम्बयागु व्यापकतां वय्कःया कविता पठनीय जक मजुसे मननीय नं जू ।

● ध्रुव मधिकर्मी,
पुनर्जागरण, २०६२, श्रावण ११, मंगलवाः, पेज ६

● नेपालभाषा आधुनिक कविता ख्यःया छम्ह बहुचर्चित कवि आनन्द जोशी नं खः । थ्वय्कःया **विस्थापित जि – 'जि' मखु** कविता संग्रहयात कयाः समालोचक कृष्णचन्द्रसिंह प्रधानजुं थ्वय्कःयात विद्रोह बौद्धिकताया कविया रुपय् प्रतिस्थापित यायेधुंकूगु खयाः नं **कोसल्वहं** कविता संग्रहय् थ्यंबलय् थ्वय्कःयाके अझ अप्वः परिष्कृतता परिपक्वता वःगु व कविताय् बौद्धिक पक्ष स्वयाः नं दार्शनिक पक्ष अझ अप्वः सशक्त जूगु दु । जोशी थौंया विश्वया स्थिति, मनूया जिन्दगी, जिन्दगीइ भोगय् यानाच्वंगु विवशता वाध्यतायात बौद्धिक प्रखरता जाःगु प्रतीक उपमाया माध्यमं ब्वयादिइम्ह छम्ह आधुनिक कवि खः । थः दुनेया थःत माला जूम्ह कवि आनन्द जोशी जीवनया असंगतिपूर्ण यथार्थयात खंका दिइगु दु, थौंया मनुखं विस्थापित जुजुं वनाच्वंगु वाःचायेका दिइगु दु, मानव मूल्य न्हिया न्हिथं विघटन जुजुं वनाच्वंगु अनुभव यानादीगु दु । थथे मनूयात मनू जुया म्वाके मबिउगु वाध्यताप्रति कवि आनन्द जोशीया तच्वःगु आक्रोश दु, विद्रोह दु । अले कविया विद्रोह, विद्रोहया निंतिं जक मजूसे पविर्तनया निम्तिं खः, न्हूगु मूल्य, न्हूगु मान्यताया नी यायेत खः, मानवीय मूल्य अवमूल्यन मजुइकेत खः ।

● प्रा. प्रेमशान्ति तुलाधर,
नेपालभाषा साहित्यको इतिहास, पौ २५४,
नेपाल प्रज्ञा प्रतिष्ठान,

● कवि आनन्द जोशी थःगु जीवन्त भोग, अनुभव, चेतनानापं उगु ई व समाजया प्रतिनिधि जुयाः चेतनशील दृष्ठा–सृष्ठाया रुपय् थःगु अनुभव–अनुभूति थःगु कविताय् व्यक्त याना दिइगु दु । ... कवि जोशी यक्व हे सचेत, चेतनशील, सशक्त, बौद्धिक व सम्यक, मर्यादित, संयमित नं खनेदु ।

● वंशी श्रेष्ठ,
अमूर्त स्वतन्त्रता : मूर्त कवि,
थौंया कविता, दँ १, ल्याः २,
ने. सं. ११३५, पेज ३ – ९

डा. आनन्द जोशीया "कोसल्वहं"

नेपालभाषा समकालीन कविता ख्यलय् छ्गः धिसिमिसि धाःगु थां कवि आनन्द जोशी खः । थ्वयक्‌ःयागु काव्ययात्राया नी ने.सं. १०८३ दँय् **मांया म्हगस** (जः १) नांयागु कविता पाखे जूगु खः । प्रारम्भिक ई निसें विद्रोहया सः थ्वयेकावःम्ह कवि जोशी परम्परा, पुलांगु मान्यता व मूल्यया विद्रोही कवि खः । नापं भ्भी स्वाना च्वनागु मछिंगु व मन्त्य्ःगु परिवेशया विरोधय् भ्भीगु लागाय् थनातःगु पःखाः खनाः विक्षुब्ध जुया बौद्धिक विद्रोहया सः नं कवि जोशीयागु कविताय् थ्वयाच्वंगु दु ।

कोसल्वहं डा.जोशीयागु निगूगु पलाः खः । गुगु पलाः **विस्थापित जि-'जि' मखु** सिके आपालं परिस्कृत व परिमार्जित जूगु दु । थुकिइ मुनातःगु कविताया अनुभूति न्हापांयागु पलाः सिके उप्वः च्वन्त्याः, संवेदन पक्ष नं उप्वः गहन जू । नापं न्हूगु धरातलया सृजना जूगु दु । न्हूगु चेतना पिल्त्वयाच्वंगु दु । शिल्पया मिखां नं पूर्ववर्ती पलाः सिकें उप्वः परिमार्जित व परिस्कृत जुयाः वनेधुंकूगु खनेदु । कविता छ्यलातःगु प्रतीक व विम्बय् नं थःगु पहः हयेगु पाखे उप्वः क्वस्वयाच्वंगु खनेदु ।

कवि डा.आनन्द जोशी नेपालभाषा समकालीन कविता ख्यःया छगू विशिष्ट हस्ताक्षर खः, गुम्हेसिगु चर्चा बिना समकालीन कविता ख्यःया चर्चा पूवनी मखु । उकिं डा.कमलप्रकाश मल्लं नालादिइ थें कवि डा.आनन्द जोशी समकालीन नेपालभाषा काव्य ख्यःया छम्ह **विशिष्ट कवि** खः ।

-इन्द्र माली

KOSALWAHAN Dr. Ananda Joshi
ISBN 978-9937-9100-7-1
9 789937 910071

पिकाक :: कुतः पिकाक, तिबुक्छें-८, ख्वप, नेवाः स्वायत्त राज्य, नेपालमण्डल, नेपाः ।